บทที่ 6
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเงื่อนไขที่มีผลต่อความสำเร็จของการจัดการแบบจีนในนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ เพื่อทราบเงื่อนไขที่ทำให้นักธุรกิจเหล่านี้ประสบความสำเร็จ เพื่อศึกษาวิธีการจัดการธุรกิจ และเพื่อทราบความคิดเห็นของพวกเขาที่มีต่อการจัดการแบบจีน

นิยามความสำเร็จของนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนนั้น พิจารณาจากความยั่งยืนทางธุรกิจของพวกเขาที่ได้สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ รวมถึงการพิจารณาจาก Balance Scorecard ที่มีการพิจารณาความสำเร็จของธุรกิจ 4 ด้านคือ ความพึงพอใจในตัวสินค้าหรือบริการที่ลูกค้ามีต่อธุรกิจ ระบบการบริหารงานภายใน การเรียนรู้เพื่อการปรับตัวและการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ และผลประกอบการจากการดำเนินธุรกิจเช่นผลกำไร

วิธีดำเนินการงานวิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยจะแจ้งให้กับผู้ที่จะถูกสัมภาษณ์ทราบล่วงหน้าและมีการนัดหมายเวลาเพื่อการสัมภาษณ์ ในบางรายอาจได้รับอนุญาตให้สัมภาษณ์โดยไม่ต้องมีการนัดหมายขณะเดียวกันก็มีการสังเกตการณ์ในการทำธุรกิจในขณะที่สัมภาษณ์ด้วยทำให้ทราบถึงสภาพแวดล้อมและรูปแบบของการดำเนินธุรกิจของนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเชียงใหม่

การเก็บข้อมูลในงานวิจัยนี้ เริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2548 ถึงเดือนมกราคมปี พ.ศ. 2550 โดยมีผู้อนุเคราะห์ข้อมูลรวม 30 ท่าน ภายในจังหวัดเชียงใหม่ การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะใช้เวลาเกิน 1ชั่วโมงบางรายใช้เวลามากกว่า เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์ มักให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาหลังจากที่เกิดความคุ้นเคยกับผู้สัมภาษณ์ ขณะที่นักธุรกิจบางรายแนะนำให้สัมภาษณ์บิดามารดาหรือญาติผู้ใหญ่ของตนเพื่อที่ผู้วิจัยจะได้ข้อมูลเพิ่มเติม

ผู้ถูกสัมภาษณ์ส่วนใหญ่อนุญาตให้สัมภาษณ์แต่มีบางรายที่กลัวการเปิดเผยข้อมูลออกสู่สาธารณชนโดยเป็นที่น่าสังเกตว่าหากผู้ทำวิจัยได้มีโอกาสพบกับเจ้าของกิจการโดยตรงโดยไม่ผ่านเลขานุการแล้วจะมีโอกาสในการได้รับอนุญาตให้เข้าสัมภาษณ์ได้มากกว่าการฝากจดหมายขออนุเคราะห์ข้อมูลกับเลขานุการซึ่งบางรายไม่แจ้งกลับมา

เป็นที่น่าสังเกตว่า หากผู้ดำเนินธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนเป็นสมาชิกสโมสรโรตารี่หรือสมาคมเพื่อสาธารณประโยชน์ มักให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดี

PAYAP UNIVERSITY

การวิเคราะห์ สรุปผลการวิจัยนี้ทำโดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีโครงสร้าง จำนวน 36 ข้อ ที่ได้จากการค้นคว้าศึกษา และวิจัยเกี่ยวกับการจัดการแบบจีนที่ผ่านมาทั้งในและนอกประเทศไทย

1. สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ ที่เข้าไปวิจัย

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวกับผู้ถูกสัมภาษณ์และธุรกิจ

ตอนที่ 3 ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์

3.1 เงื่อนไขที่มีผลต่อการจัดการแบบจีนที่ทำให้พวกเขาประสบความสำเร็จ อันประกอบไปด้วย 5 ประเด็นหลัก คือ ปรัชญาที่มีผลต่อการจัดการแบบจีนการให้ความสำคัญกับกลุ่มและระบบเครือญาติ การปฏิบัติตนตามหลักศาสนา ระบบความสัมพันธ์ทางสังคมและการให้ความสำคัญต่อผู้นำ

3.2 วิธีการจัดการธุรกิจแบบจีนของคนไทยเชื้อสายจีนในเชียงใหม่

3.3 ความคิดเห็นของคนไทยเชื้อสายจีนในเชียงใหม่ต่อวิธีการจัดการธุรกิจแบบจีน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ที่เข้าไปวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กระทำโดยการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีน จำนวน 30 คน ในจังหวัดเชียงใหม่ การเก็บข้อมูลจะกระทำโดยการนัดหมายล่วงหน้าดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ขณะเดียวกันผู้ทำการวิจัยพยายามเก็บข้อมูลจากธุรกิจที่แตกต่างกันเพื่อศึกษาถึงเงื่อนไขที่ทำให้นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้ประสบความสำเร็จ

การวิจัยที่ทำโดยการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ ทำโดยการเลือกธุรกิจที่ประสบความสำเร็จดังที่ได้กล่าวมาโดยการเก็บข้อมูลธุรกิจในย่านธุรกิจที่สำคัญในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ เป็นหลักเช่นแถบถนนเจริญเมือง ถนนท่าแพ ถนนช้างคลาน ถนนห้วยแก้ว ถนนวิชยานนท์ ถนนท้ายวัง ถนนซุปเปอร์ไฮเวย์ ถนนเชียงใหม่-ฮอด ถนนสนามกีฬา ถนนโชตนา และถนนเจริญราษฎร์

จากข้อมูลในปัจจุบันและการสัมภาษณ์นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในเชียงใหม่จะเห็นได้ว่าย่านธุรกิจการค้าที่สำคัญของเชียงใหม่ไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก โดยจะมีศูนย์กลางอยู่บริเวณถนนท่าแพ ตรอกเหล่าโจ้ว ถนนวิชยานนท์บริเวณตลาดต้นลำไย ตลาดวโรรส ตลาดเนาวรัตน์ที่มีชื่อเดิมว่าตลาดเจ็กโอ้ว ซึ่งต่อมาย่านธุรกิจของเมืองเชียงใหม่มีการขยายตัวออกมาทางถนนช้างคลานที่เป็นที่ตั้งของโรงแรมหลายแห่งและไนท์พลาซา ย่านถนนห้วยแก้วที่มีศูนย์การค้าคาดสวนแก้ว ย่านถนนโชตนาที่เป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ย่านถนนเจริญเมืองที่มี

PAYAP UNIVERSITY

ธุรกิจประดับยนต์และอะไหล่รถยนต์ และถนนอ้อมเมือง(วงแหวนรอบที่1) ที่มีร้านจำหน่ายสินค้าปลีกและส่งขนาดใหญ่จำนวนมาก จะเห็นได้ว่านักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนจำนวนมากยังคงดำเนินกิจการในย่านที่บรรพบุรุษของพวกเขาได้ก่อร่างสร้างตัวกันมานั่นเอง

อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ นักธุรกิจที่มีอายุเกิน75 ปี และอาศัยอยู่ในเชียงใหม่เกิน 60 ปี ได้กล่าวตรงกันว่าย่านธุรกิจดั้งเดิมที่เป็นร้านค้าของคนจีนที่เก่าแก่ที่สุดในเชียงใหม่นั้นอยู่บริเวณวัดเกตุ หรือที่เรียกว่า วัดเกตุ บ้านท่า ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง ตรงข้ามกับตลาดต้นลำไยในปัจจุบัน อีกย่านหนึ่งก็คือบริเวณตรอก เหล่าโจ๊ว ซึ่งเป็นซอยที่เชื่อมระหว่างถนนท่าแพและ ะถนนวิชยานนท์ บริเวณตลาดวโรรส

นักธุรกิจผู้สูงอายุเล่าว่าเชียงใหม่เมื่อ 60 ปีที่ผ่านมาจะมีความเจริญในบริเวณถนนท่าแพและบริเวณใกล้เคียงเท่านั้น ถนนช้างคลานที่เป็นย่านธุรกิจสำคัญในปัจจุบันเป็นที่ตั้งของสุสาน บรรยากาศวังเวงน่ากลัวมาก ตกค่ำแทบไม่มีผู้ใดกล้าผ่านบริเวณนั้นเนื่องจากกลัวผี ซึ่งแตกต่างจากบรรยากาศที่คึกคักจอแจ แทบไม่หลับไหลในยามค่ำคืนของปัจจุบัน จนคนรุ่นหลังยากที่จะจินตนาการ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกสัมภาษณ์และธุรกิจ

ลำดับ	อายุ (ปี)	เพศ	ฉถานที่เกิด	ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเชียงใหม่	ศาสนา	ภาษาจีนที่ใช้	การศึกษา	ประเภทของธุรกิจ
1	50	ชาย	เชียงใหม่	50 ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	มัธยมปลาย	จำหน่ายสินค้าอิเลคโทรนิกส์
2	50	ชาย	เชียงใหม่	50 ปี	คริสต์	แต้จิ๋ว	มัธยมปลาย	ผลิตอาหารสัตว์
3	49	ชาย	เชียงใหม่	49 ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	ปริญญาตรี	ผลไม้แปรรูป
4	49	ชาย	เชียงใหม่	49 ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	มัธยมปลาย	จำหน่ายทองรูปพรรณ
5	64	หญิง	เชียงใหม่	64 ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	ปริญญาตรี	การศึกษา
6	80	ชาย	บุรีรัมย์	60 ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว,กวางตุ้ง	มัธยมปลาย	วัสดุก่อสร้าง
7	89	ชาย	ประเทศจีน	70 ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว,แคะ(ฮากกา)	ประถมต้น	ค้าของเก่า
8	49	ชาย	เชียงใหม่	49 ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	มัธยมปลาย	ภัตตาคาร
9	48	หญิง	เชียงใหม่	48 ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	ปริญญาตรี	เคมีเกษตร
10	49	ชาย	เชียงใหม่	49 ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	ปริญญาตรี	ยางรถยนต์

PAYAP UNIVERSITY

ลำดับ	อายุ (ปี)	เพศ	สถานที่เกิด	ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเชียงใหม่	ศาสนา	ภาษาจีนที่ใช้	การศึกษา	ประเภทของธุรกิจ
11	62	ชาย	เชียงใหม่	62 ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	ปริญญาตรี	วัสดุก่อสร้าง
12	52	ชาย	นครสวรรค์	23 ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	มัธยมปลาย	ประดับยนต์
13	29	ชาย	เชียงใหม่	29 ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	ปริญญาตรี	วัสดุก่อสร้าง
14	30	ชาย	เชียงใหม่	30 ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	ปริญญาตรี	แปรรูปน้ำนมดิบ,สวนเกษตร
15	76	หญิง	ประเทศจีน	60 ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	ประถมต้น	ภัตตาคาร
16	84	ชาย	อ่างทอง	60 ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว,กวางตุ้ง,แคะ (ฮากกา)	มัธยมปลาย	เครื่องใช้ไฟฟ้า
17	55	ชาย	ประเทศจีน	53 ปี	พุทธ	หยุนหนาน	มัธยมปลาย	ผลิตขนมและสวนเกษตร
18	35	ชาย	เชียงใหม่	35 ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	ปริญญาโท	ขนส่งสินค้า
19	40	หญิง	กรุงเทพ ฯ	25ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	ปริญญาโท	จำหน่ายอาหาร
20	42	ชาย	เชียงใหม่	42ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	ปริญญาโท	จำหน่ายเฟอร์นิเจอร์
21	69	ชาย	เชียงใหม่	69ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	ปริญญาตรี	ธุรกิจการเงินและการธนาคาร
22	39	ชาย	เชียงใหม่	23ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	ปริญญาตรี	ตัวแทนจำหน่ายรถยนต์
23	54	ชาย	กรุงเทพ ฯ	40ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	ปริญญาตรี	ค้าของอุปโภค-บริโภค
24	36	หญิง	เชียงใหม่	36ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	มัธยมปลาย	จำหน่ายอาหาร
25	46	หญิง	กรุงเทพ ฯ	30ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	ปริญญาตรี	จำหน่ายอุปกรณ์เสริมสวย
26	36	หญิง	ราชบุรี	20ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	ปริญญาตรี	อุปกรณ์คอมพิวเตอร์
27	34	หญิง	เชียงใหม่	34ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	ปริญญาตรี	อุปกรณ์ก่อสร้าง
28	45	หญิง	สุพรรณบุรี	23ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	ปริญญาตรี	เคาะพ่นสีรถยนต์
29	45	ชาย	เชียงใหม่	45ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	ปริญญาโท	ขนส่งสินค้า
30	51	ชาย	เชียงใหม่	51ปี	พุทธ	แต้จิ๋ว	ปริญญาตรี	โรงงานผลิตน้ำแข็ง

PAYAP UNIVERSITY

ตารางที่ 6-1 แสดงข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนจำนวน 30 คนที่อนุเคราะห์ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้มีอายุระหว่าง 29 ปีถึง 90 ปี ส่วนใหญ่เป็นชาย และเกิดในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ที่เกิดต่างจังหวัดหรือประเทศจีนอพยพมาอาศัยและดำเนินธุรกิจอยู่ในเชียงใหม่ไม่ต่ำกว่า 22 ปี

นับเป็นโชคดีที่การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีโอกาสสัมภาษณ์นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีถิ่นกำเนิด ณ ประเทศจีนและได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ยิ่งสำหรับการวิจัยจำนวน 3 ท่าน เนื่องจากคาดตั้งแต่แรกว่าชาวไทยเชื้อสายจีนที่เกิดในประเทศจีนนั้นไม่น่าจะหลงเหลืออีกแล้วในยุคนี้ ชาวไทยเชื้อสายจีนที่เกิดในประเทศจีนทั้ง 3 ท่านมีถิ่นกำเนิด ณ อำเภอ เก๊กอิ้ว เมือง กวางโจว มณฑล กวางตุ้ง เมืองซัวเถา มณฑลกวางตุ้ง และเมืองคุนหมิง มณฑลหยุนหนาน

นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ โดยสามารถพูดภาษาถิ่นของบรรพบุรุษของตนเองได้ซึ่งส่วนใหญ่คือภาษาจีนสำเนียงแต้จิ๋ว

นักธุรกิจส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมต้นจนถึงระดับปริญญาโท โดยที่ผู้สูงอายุจะมีระดับการศึกษาไม่สูง ส่วนนักธุรกิจรุ่นใหม่จะมีการศึกษาที่ดีขึ้นแต่เป็นที่น่าสังเกตว่าระดับการศึกษาไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่จะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จทางธุรกิจ สิ่งสำคัญคือประสบการณ์ในการทำธุรกิจที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษและจากประสบการณ์ตรง

ประเภทของธุรกิจที่นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนทำจะแตกต่างกันไปตามความถนัดของพวกเขาและธุรกิจเหล่านี้จะประสบความสำเร็จภายในระยะเวลาเพียงหนึ่งชั่วคนโดยเริ่มจากความยากไร้ทั้งสิ้น อาชีพจึงเป็นตัวกำหนดสำคัญว่าบุคคลจะมีฐานะเช่นไรในอนาคต เช่นอาชีพค้าขายและการรับราชการ

ธุรกิจที่เข้าไปสัมภาษณ์มีขนาดเล็กจนถึงใหญ่ โดยมีจำนวนบุคลากรตั้งแต่2-12 คน จนถึงกว่า 400 คน ในธุรกิจค้าวัสดุก่อสร้าง

เป็นที่น่าสังเกตว่าธุรกิจที่ประสบความสำเร็จมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลและอนุญาตให้กับผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ในทุกแง่มุมด้วยความใจกว้างมากกว่าธุรกิจที่ประสบความสำเร็จน้อยกว่า อาจเป็นเพราะความภาคภูมิใจในความสำเร็จที่พวกเขาได้มาอย่างยากลำบากและความใจกว้างนี้เองที่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พวกเขาประสบความสำเร็จ

หลักนรลักษณ์ศาสตร์หรือการดูโหวเฮ้งของเจ้าของกิจการเป็นสิ่งที่ไม่สามารถละเลยได้ เจ้าของกิจการที่มีหน้าตาท่าทางใจดี เป็นมิตร มีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลมากกว่าผู้ที่มีหน้าตาเอาจริงเอาจังและเคร่งเครียด

PAYAP UNIVERSITY

ตอนที่ 3 ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนจำนวน 30 คน สามารถสรุปถึงเงื่อนไขที่มีผลต่อความสำเร็จของคนไทยเชื้อสายจีนในเชียงใหม่ แนวทางในการจัดการธุรกิจและความคิดเกี่ยวกับการจัดการแบบจีน ดังต่อไปนี้

3.1 เงื่อนไขที่ทำให้ชาวไทยเชื้อสายจีนในเชียงใหม่ประสบความสำเร็จ

1. อิทธิพลจากปรัชญาของลัทธิขงจื้อและปราชญ์ในยุคโบราณของคนจีน

ผลจากการสัมภาษณ์ นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ไม่สามารถอธิบายได้ว่าปรัชญาของขงจื้อนั้นมีรายละเอียดและหลักการอย่างไร มีนักธุรกิจเพียงรายเดียวที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาขงจื้อและเต๋า เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีโอกาสได้รับการศึกษาอบรมและใช้ชีวิตวัยเยาว์ในประเทศจีนกอรปกับได้รับการถ่ายทอดหลักขงจื้อจากบิดามารดาที่มีความรู้ ต่างจากนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนท่านอื่นที่ไม่ได้รับการถ่ายทอดหลักปรัชญาของขงจื้อจากบรรพบุรุษที่เข้ามาอาศัยในเมืองไทยอย่างเป็นทางการ แม้กระทั่งนักธุรกิจที่เกิดในประเทศจีนก็ไม่ได้รับการถ่ายทอดหลักการนี้จากบรรพบุรุษเนื่องจากเกิดในครอบครัวที่ยากไร้ จึงไม่มีโอกาสในการได้รับความรู้เกี่ยวกับปรัชญาดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม นักธุรกิจส่วนใหญ่สามารถกล่าวถึงหน้าที่ที่บิดามารดาต้องปฏิบัติต่อบุตร บุตรต้องปฏิบัติต่อบิดามารดาและผู้มีพระคุณ หลักในการปฏิบัติของสามีต่อภรรยา หลักในการปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาแล้วปรากฏว่าพวกเขาได้รับการสั่งสอนอบรมเป็นอย่างดี ซึ่งหลักการพื้นฐานเหล่านี้ที่แท้จริงก็คือหลักการของขงจื้อที่ฝังรากลึกอยู่ในสายเลือดของคนจีนแบบไม่เป็นทางการ

บางครอบครัว บิดาจะปลูกฝังให้บุตรทราบถึงธรรมเนียมจีนเช่นการรับประทานอาหารจะต้องใช้ตะเกียบเท่านั้น มิฉะนั้นจะไม่ให้ร่วมรับประทานอาหารด้วย หรือให้ใช้ภาษาจีนในการสื่อสารภายในบ้านเป็นการวางรากฐานสำหรับการทำธุรกิจต่อไปในอนาคต

สิ่งที่น่าสนใจก็คือ มีนักธุรกิจเพียงท่านเดียวคือคุณ ศิริ ทรงแสวง ผู้ก่อตั้งบริษัทศิริพาณิช ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาและหลักการของท่านขงจื้อเป็นอย่างดี นอกจากนั้นท่านยังมีความรู้ที่แตกฉานในเรื่องเต๋า โดยสามารถกล่าวถึงหลักการของเต๋าเช่น ความเมตตา ความมัธยัสถ์ และการไม่แย่งชิงความเป็นที่หนึ่ง นอกจากนั้นท่านยังทราบถึงหลักการของปราชญ์ที่สำคัญในยุคโบราณของจีนและยังมีความเชี่ยวชาญด้านภาษาจีนกลาง อีกทั้งยังสามารถพูดภาษาจีนสำเนียงกวางตุ้ง แคะและแต้จิ๋วได้เป็นอย่างดี แม้ท่านจะเกิดในประเทศไทยแต่ไปเจริญเติบโตและได้รับการศึกษาในประเทศจีนก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ ท่านได้กล่าวเป็นภาษาจีนกลางว่า "เจียถิง เจียวยี่" ซึ่งมีความหมายว่าการอบรมศึกษาในครอบครัวมีอิทธิพลต่อชีวิตของผู้คนสืบทอดมาจวบจนถึงวันนี้ ท่านกล่าวต่อไปว่าอิทธิพลของขงจื้อและเต๋า

PAYAP UNIVERSITY

ยังคงมีอิทธิพลในประเทศจีนแม้จะถูกทำลายไปมากในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมโดยแก๊งสี่คนก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าโอกาสทางการศึกษาและพื้นฐานของครอบครัวมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนรู้แนวความคิดและปรัชญาของขงจื้อ

นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเชียงใหม่ มีการประยุกต์ใช้ หลักปรัชญาขงจื้อและปราชญ์ในยุคโบราณของจีนบางประการ ดังนี้

การให้ความสำคัญต่อความกตัญญู นักธุรกิจทุกท่านมีการกราบไหว้บรรพบุรุษตามเทศกาลต่างๆ ของชาวจีนอย่างต่อเนื่อง พวกเขากล่าวว่าการปฏิบัติต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วก่อให้เกิดความสบายใจ หลายท่านกล่าวว่าไม่เชื่อในเรื่องที่ว่าหากดูแลสุสาน (ฮวงซุ้ย)ของบรรพบุรุษ อย่างดีแล้วจะทำให้ลูกหลานเจริญรุ่งเรือง ท่านเหล่านั้นกล่าวว่าเป็นอุบายของบรรพชนที่ทำให้ลูกหลานมาพบและทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อที่จะทำให้ไม่ห่างเหินกันไปขณะเดียวกันการกราบไหว้บรรพบุรุษจะทำให้เกิดความกตัญญูกตเวทีอีกทั้งยังเป็นการระลึกถึงบุญคุณของผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว ค่านิยมในการระลึกถึงบุญคุณของผู้มีพระคุณและความกตัญญูจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนจีน

คุณเรืองชัย คงอารยเวชกุล แห่งเรืองชัยยนต์ กล่าวว่าเวลาพูดคุยกับบุพการีควรพูดแต่สิ่งดีเพื่อทำให้ท่านสบายใจ และควรปฏิบัติต่อท่านให้ดีที่สุดในขณะที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ โดยเปรียบเทียบว่าหากบุตรไม่ดูแลบิดามารดาแล้วท่านก็จะมีชีวิตอยู่อย่างยากลำบาก ต่างจากวัดหรือศาสนสถานที่แม้เราจะไม่ไปทำบุญก็ยังคงมีผู้ที่มีจิตศรัทธาท่านอื่นเข้าไปดูแลอยู่เสมอ คุณเพ็ญสุข ตันตรานนท์ แห่งโรงเรียนวชิรวิทย์ กล่าวว่าเป็นธรรมเนียมของคนแต้จิ๋ว เมื่อจะทำกิจการที่สำคัญจะเข้าไปขอพรจากบุพการีโดยกล่าวคำที่เป็นสำเนียงแต้จิ๋วว่า “บ่องซืออยู่อี่” อันมีความหมายว่า ขอให้สำเร็จสมปรารถนาทุกประการ ซึ่งนับเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการประกอบกิจการงาน

คุณศิริ ทรงแสวงเล่าให้ฟังว่า รัฐบาลจีนภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองไปสู่ระบอบคอมมิวนิสต์พยายามทำลายค่านิยมนี้โดยการรื้อสุสานเพื่อก่อสร้าง บ้านเรือนและสาธารณูปโภค หากมีผู้เสียชีวิตก็จะนำไปเผาให้เหลือแต่เถ้ากระดูก แล้วนำไปผสมดินปลูกต้นไม้ที่ผู้ล่วงลับชอบ ซึ่งเป็นการประหยัดพื้นที่และลดความสิ้นเปลือง ซึ่งเรียกวิธีนี้ว่า “ซู่จ้อง” นักธุรกิจหลายท่านเห็นตรงกันว่าหากเสียชีวิตลงอยากให้ลูกหลานนำไปฌาปนกิจโดยให้นำเถ้าอังคารของตนไปลอยในแม่น้ำหรือทะเลและนำบางส่วนไปฝากไว้กับวัดที่ตนเองนับถือ เนื่องจากเห็นว่าการซื้อที่ดินสร้างฮวงซุ้ยเป็นสิ่งสิ้นเปลืองและเป็นภาระในการดูแลรักษา

รักและเอาใจใส่ในงานที่ทำโดยไม่รังเกียจหรือดูถูกอาชีพของตนเอง

คุณชัดชาญ เอกชัยพัฒนกุล แห่งร้านวนัสนันท์ได้เล่าประสบการณ์ของท่านว่า บางครั้งต้องปลอมตัวเป็นคนงานบรรจุสินค้าลงกล่องให้กับลูกค้าเพื่อที่จะฟังว่าลูกค้านินทาหรือมีความคิดเห็นอย่างไรกับสินค้าและบริการของบริษัท เพื่อที่จะได้นำข้อมูลนั้นมาปรับปรุงการดำเนินงาน

PAYAP UNIVERSITY

ของบริษัท หากมีสินค้าตกแตก ท่านก็จะช่วยเช็คถู ขณะเดียวกันก็ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกรงใจ หากลูกค้าทราบว่าท่านเป็นเจ้าของกิจการก็จะเกิดความประทับใจ ว่ามีความใส่ใจและให้เกียรติลูกค้า

หลักความประหยัดและมัธยัสถ์ ทุกท่านถ่ายทอดหลักความประหยัด มัธยัสถ์ในการดำรงชีวิตสู่บุตรหลาน โดยการเล่าถึงความยากลำบากที่ผ่านมาของตนเอง ทำให้บุตรหลานส่วนใหญ่ของธุรกิจตระหนักในเรื่องนี้เป็นอย่างดีและช่วยเหลือกิจการงานของบุพการีอย่างเต็มความสามารถ ขณะเดียวกันบุตรหลานเหล่านั้นก็จะได้รับการถ่ายทอดวิธีการในการดำเนินธุรกิจตามที่ได้สั่งสมกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน นักธุรกิจบางท่านถึงกลับให้ความประหยัด มัธยัสถ์โดยใช้หลัก "หาไม่เก่งก็ใช้ไม่เก่ง"

เป็นที่น่าสังเกตว่าบุตรหลานของนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนจะได้รับการสนับสนุนให้ได้รับการศึกษาในระดับสูงสุดเท่าที่โอกาสจะอำนวย เพราะพวกเขาเชื่อว่าหากบุตรหลานมีความรู้และวิทยาการที่ทันสมัยแล้วจะสามารถที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาธุรกิจของพวกเขาได้ โดยนักธุรกิจรุ่นก่อนต่างกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า สมัยนี้ "เสื่อผืน หมอนใบ" ไปไม่รอดอย่างแน่นอนเพราะยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปจำเป็นต้องมีความรู้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพการงาน

ความมีคุณธรรม การไม่ข่มเหงรังแกผู้อื่น ทำให้แทบไม่มีผู้มีอิทธิพลที่เป็นชาวไทยเชื้อสายจีนในเชียงใหม่ ต่างจากหลายจังหวัดในภาคกลาง ภาคตะวันออกและภาคใต้ที่มักปรากฏข่าวร้ายที่เกี่ยวกับการใช้อิทธิพลของบุคคลเหล่านั้น

ความซื่อสัตย์ ต่อลูกค้า ต่อเจ้าหนี้และผู้จำหน่ายวัตถุดิบ โดยใช้หลัก " ยิ้มรับ ยิ้มจ่าย ไม่หวงหนี้" ขณะเดียวกันพวกเขาจะซื้อสินค้าที่เป็นวัตถุดิบในราคาที่ตกลงกับผู้ผลิตไว้ แม้ขณะนั้นราคาในตลาดอาจถูกกว่าราคาสินค้าที่สัญญาว่าจะซื้อ เป็นการรักษาสัญญา มิฉะนั้นก็อาจจะทำให้ไม่น่าเชื่อถือและจะทำให้หาวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตยากในอนาคตเช่นในธุรกิจแปรรูปอาหาร

อย่างไรก็ตาม นักธุรกิจบางท่านได้กล่าวว่า ความซื่อสัตย์และคุณธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนประสบความสำเร็จ แต่บางครั้งนักธุรกิจอาจจำเป็นต้องละเลยคุณธรรมไปบ้าง โดยหลายคนถึงกับกล่าวว่า "ถ้าไม่โกงก็ไม่รวย" บางครั้งอาจต้องจ่ายเงินใต้โต๊ะให้ผู้มีอำนาจเพื่อที่จะได้ประมูลงาน หรือสามารถจำหน่ายสินค้า มิฉะนั้นจะไม่สามารถต่อสู้กับคู่แข่งได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้บางท่านถือว่าเป็นธรรมเนียมหรือเป็นสิ่งที่ฝังรากลึกในสังคมไทย จึงเป็นวิถีในการดำเนินธุรกิจที่ถือว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา ที่สังคมตะวันตกอาจไม่คุ้นเคย

PAYAP UNIVERSITY

2. การให้ความสำคัญกับกลุ่มและระบบเครือญาติ

นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับระบบเครือญาติเป็นอย่างยิ่ง ส่วนใหญ่ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องจะเป็นไปด้วยดี บางธุรกิจนำเอาญาติพี่น้องมาช่วยเหลือโดยการเปิดเป็นสาขาย่อยโดยใช้ชื่อบริษัทเดียวกัน บางธุรกิจนำพี่น้องฝ่ายภรรยามาเปิดสาขาโดยค้าขายสินค้าประเภทเดียวกันแต่คนละทำเล เป็นการดักลูกค้าที่อาจไปใช้บริการของคู่แข่ง บางธุรกิจอนุญาตให้พี่น้องนำสินค้ามาจำหน่ายในบริเวณร้านค้าของตนเองเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในบรรดาญาติพี่น้องเป็นอย่างดี

ธุรกิจของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเชียงใหม่ มีความเกี่ยวข้องผูกพันกัน และมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในด้านการเงินเป็นอย่างดี เช่นบุตรหลานของธุรกิจเครื่องใช้ไฟฟ้าบนถนนท่าแพที่เป็นย่านธุรกิจที่สำคัญดั้งเดิมของเชียงใหม่หันมาทำธุรกิจเกี่ยวกับการเป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ในบริเวณฝั่งตรงข้ามแม่น้ำปิงโดยได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากบิดามารดา

ตัวอย่างที่ชัดเจนอื่นๆที่แสดงให้เห็นถึงในการให้ความสำคัญกับกลุ่มคนจีนและระบบเครือญาติ ได้แก่ เสี่ยกายหรือคุณพ่อชุนเพ้ง แซ่เตาะมีศักดิ์เป็นพ่อตาของคุณเกรียงศักดิ์แห่งภัตตาคารเจี่ยท่งเฮง คุณนพดล อานนทวิลาศแห่งบริษัทนพภดลพาณิชคุณธีระแห่งวีระพานิช คุณศิริ ทรงแสวงแห่งศิริพานิช ต่างก็เคยทำงานที่ บริษัทซิ้นเซียงหลี ผู้ค้าวัสดุก่อสร้างรายใหญ่ของเชียงใหม่มาแล้วทั้งสิ้น ธุรกิจของชาวไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้ต่างก็มีลักษณะช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

จากการสัมภาษณ์ บางธุรกิจยังคงเป็นลักษณะ “กงสี” หรือ บริษัทโดยมีบิดาเป็นผู้ทรงอำนาจสูงสุด หากบิดาเสียชีวิตไปแล้วก็จะให้บุตรชายคนโตสืบทอดอำนาจต่อไป ธุรกิจของชาวไทยเชื้อสายจีนจะให้ความสำคัญต่อระบบอาวุโสเป็นอย่างมากโดยจะเชื่อฟังผู้ทรงอำนาจสูงสุดและถือว่าการตัดสินใจของเขาถือเป็นอันสิ้นสุด จากการสังเกต บางครั้งบุคลากรระดับล่างไม่สามารถตัดสินใจในเรื่องเล็กๆได้

บริษัทที่มีลักษณะนี้จะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวโดยทุกเย็นจะมีการรับประทานอาหารร่วมกัน ขณะเดียวกันอาจมีการปรึกษาธุรกิจในระหว่างรับประทานอาหารด้วย แม้จะมีการขยายธุรกิจไปในอนาคต การบริหารงานในตำแหน่งสำคัญก็ยังคงเป็นบุคคลภายในเครือญาติอยู่ดี เช่นให้อำนาจบุตรหลานไปดูแลกิจการต่างๆในสาขาที่ขยายออกไป แม้จะมีการจ้างบุคคลภายนอกเข้ามาช่วยก็ตาม

นักธุรกิจชาวจีนที่อพยพมาจากประเทศจีนต่างได้รับการชักชวนจากญาติพี่น้องของตนเองที่อพยพมาอยู่ในประเทศไทยก่อนทั้งสิ้น เช่นเดียวกับนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนที่ได้รับการชักชวนจากญาติพี่น้องหรือมิตรสหายให้เข้ามาดำเนินธุรกิจในจังหวัดเชียงใหม่

PAYAP UNIVERSITY

อย่างไรก็ตาม ระบบกงสีในบางธุรกิจของนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในเชียงใหม่มีปัญหาด้านการทะเลาะแบะแว้งเนื่องจากการแบ่งผลประโยชน์กันไม่ลงตัวในหมู่พี่ น้องที่มีภรรยาหรือสามีเข้ามาเกี่ยวข้อง บางธุรกิจถึงกับขอแยกตัวเองออกมาเป็นเอกเทศและรู้สึกสบายใจที่แยกออกจากระบบกงสี ทำให้เกิดข้อคิดที่ว่าพี่น้องมักไม่มีปัญหาต่อกันแต่คนที่ทำให้เกิดปัญหามักเป็นบุคคลภายนอก อย่างไรก็ตามปัญหานี้นับว่ามีผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันกับธุรกิจประเภทเดียวกันที่ญาติพี่น้องมีความกลมเกลียวมากกว่าอย่างเห็นได้ชัด ระบบกงสีจึงมีทั้งข้อดีและเสียในเวลาเดียวกัน

3. การปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาพุทธ ขงจื้อและเต๋า อันมีผลต่อความต่อเนื่องของความสัมพันธ์ระหว่างคนรุ่นต่าง ๆ ความปรองดอง และการปรับตัวให้สามารถเข้ากับสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดีแต่ยังคงรักษานอกลักษณ์ของตนเองได้อย่างเหนียวแน่น

หลักธรรมทางศาสนาพุทธ นักธุรกิจส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จึงมีความเชื่อว่าหากปฏิบัติตนเองให้อยู่ในศีลและมีคุณธรรมแล้วย่อมประสบความสำเร็จได้ไม่ยาก นักธุรกิจทุกท่านกล่าวตรงกันในการใช้หลักทางพุทธศาสนา ดังต่อไปนี้

ทางสายกลาง ทุกท่านใช้หลักการนี้ในการประกอบธุรกิจโดยไม่ทำอะไรเกินตัว การลงทุนมีลักษณะค่อยๆเป็นค่อยๆไป เริ่มกิจการจากเล็กไปใหญ่ ทุกท่านจะประกอบอาชีพตามความถนัดของตนเองทั้งสิ้น และเป็นที่น่าสังเกตว่าลักษณะการดำเนินธุรกิจส่วนใหญ่จะเน้นความเชี่ยวชาญในสิ่งที่เคยทำมาโดยมักไม่กระจายธุรกิจไปทำในสิ่งที่ไม่ถนัด ยกเว้นหากมีบุตรหลาน อาจมีการดำเนินธุรกิจที่แตกต่างจากบิดามารดา เช่นจากธุรกิจเครื่องใช้ไฟฟ้าไปเป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์

ไม่โลภ นักธุรกิจที่มีอายุมากจะสอนบุตรหลานว่าไม่ให้โลภมากในการค้าขาย ให้เอากำไรแต่น้อย อย่าคิดร่ำรวยอย่างรวดเร็วซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ หลักการนี้คุณแม่สุ่ยงิ้ม แซ่เฮง แห่งภัตตาคารเจี่ยท่งเฮง ได้ย้ำเสมอว่า ให้ทุกคนทำงานหนักด้วยความมุมานะอดทน สู้งาน เมื่อถึงเวลาก็จะรวยขึ้นมาด้วยผลของการกระทำของตน สอดคล้องกับที่คุณเจือ เรืองต้นพรแห่งจือฮะเซนเตอร์ สั่งสอนบุตรหลานเสมอว่าคนดีคือคนที่พอมีพอกิน ส่วนคนรวยก็คือคนที่เหลือกินเหลือใช้ คนที่โลภมากในสมัยนี้จึงมักนำพาตนเองไปสู่ความยุ่งยากแม้จะมีเงินมากมายเพียงใดก็ตาม

การนับถือเทพเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธ์ นักธุรกิจหลายท่านนับถือเทพเจ้าที่เชื่อว่าจะสามารถทำให้ประสบความสำเร็จในอาชีพการงานและทำให้ครอบครัวมีความสุขเช่น ปุงเถ่ากง ได้ยงกง เจ้าแม่กวนอิม เจ้าแม่ทับทิม ฮกลกซิ่ว เง็กเซียนฮ่องเต้ เทพกวนอู ไต้เฉ่งเอี๊ย พระภูมิเจ้าที่ เกจิอาจารย์ เช่น ครูบาศรีวิชัย สมเด็จพระพุทธาจารย์โตพรหมรังสี หลวงปู่ทวด โดยเชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเองนับถือสามารถดลบันดาลให้พวกเขาสามารถผ่านพ้นจากอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจได้ เช่นทำให้

PAYAP UNIVERSITY

สามารถแก้ปัญหาความยุ่งยากทางการเงิน สัญญาทางธุรกิจที่มีปัญหา ขณะเดียวกันก็เชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเองนับถือนั้นทำให้ขายสินค้าและบริการได้ดี ทำให้เกิดขวัญและกำลังใจในการดำเนินชีวิต

นักธุรกิจทุกท่านกล่าวว่าสังคมไทยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปเร็วมาก คนรุ่นใหม่มีชีวิตที่สุขสบายแตกต่างกันมากกับคนในรุ่นก่อนจึงทำให้ความอดทนในการทำงานของคนรุ่นใหม่มีน้อยลง คนรุ่นใหม่มีความปรารถนาที่จะสร้างฐานะและความมั่งคั่งให้กับตนเองอย่างรวดเร็วและบางคนก็มีโอกาสทำเช่นนั้นได้

ความเมตตาต่อผู้ยากไร้และด้อยโอกาส

นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่จะจะมีจิตใจที่ดีมีความเมตตาและช่วยเหลือสังคมโดยตั้งเป็นมูลนิธิและสมาคมเพื่อสาธารณประโยชน์ต่างๆ โดยหลายท่านเชื่อว่าผลแห่งคุณงามความดีที่ได้กระทำไปจะส่งผลไม่ช้าก็เร็ว ความเมตตาต่อผู้ยากไร้และด้อยโอกาสเป็นธรรมเนียมสำหรับนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนทั่วไปที่นิยมทำบุญทำทานอย่างสม่ำเสมอ บางท่านได้ก่อตั้งโรงเจและมูลนิธิโดยวางมือจากธุรกิจและให้ลูกหลานทำแทน ทำให้เกิดความสบายใจซึ่งเป็นการส่งเสริมกิจการของบุตรหลานทางอ้อม

ความใจกว้างและช่วยเหลือผู้อื่นให้สามารถสร้างตนเองได้

ความใจกว้าง เสียสละ ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นเสมอเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ เนื่องจากจะทำให้เกิดพันธมิตรทางการค้าในเวลาต่อมา นักธุรกิจที่ใจแคบมักไม่ประสบความสำเร็จ นักธุรกิจบางท่านใจกว้างโดยแนะนำทำเลและข้อมูลของการทำธุรกิจให้กับนักธุรกิจที่เข้ามาใหม่โดยไม่บิดเบือนข้อมูล เช่นคุณเรืองชัย คงอารยเวชกุลแห่งร้านเรืองชัยยนต์ได้เล่าประสบการณ์ว่าในขณะที่ท่านเพิ่งเริ่มดำเนินกิจการโดยย้ายมาจากอำเภอแม่สอด จังหวัดตากและธุรกิจเริ่มดำเนินไปได้ด้วยดี มีนักธุรกิจจากจังหวัดทางภาคกลางมาถามถึงช่องทางในการทำการค้าธุรกิจประดับยนต์เช่นเดียวกัน กับคุณเรืองชัย แทนที่คุณเรืองชัยจะให้ข้อมูลที่ผิดเช่นธุรกิจมียอดขายที่ย่ำแย่หรือแนะนำทำเลการค้าที่ไม่ดี แต่คุณเรืองชัยกลับใจกว้างและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้มาใหม่ โดยไม่ถือว่าเป็นคู่แข่งจนนักธุรกิจท่านนั้นเจริญรุ่งเรืองในเวลาต่อมา คุณเรืองชัยเล่าว่า “ผมมีประสบการณ์ที่เจ็บปวด เมื่อคิดเริ่มทำธุรกิจประดับยนต์ที่แม่สอด เนื่องจากนักธุรกิจที่นั่นให้ข้อมูลที่ผิดพลาดแก่ผมเพราะกลัวว่าผมจะไปเป็นคู่แข่งกับเขา เช่นบอกกับผมว่าที่แม่สอดขายไม่ดี ลูกค้ามักสั่งของแล้วไม่มาเอา เบี้ยวหนี้ เพราะเป็นชาวเขาหรือชาวต่างชาติ” ซึ่งเป็นสิ่งตรงกันข้ามเมื่อคุณเรืองชัยไปทำธุรกิจที่นั่น ก่อนที่ท่านจะย้ายมาทำธุรกิจที่เชียงใหม่ที่มีลู่ทางที่ดีกว่า

PAYAP UNIVERSITY

เช่นเดียวกับบุคลากรของห้างชิ้นเซียงหลี ที่หลายท่านที่ได้มีโอกาสได้รับการถ่ายทอดวิธีการในการดำเนินธุรกิจและแยกตนเองออกมาทำธุรกิจจำหน่ายวัสดุก่อสร้างจนประสบความสำเร็จในเวลาต่อมาเช่น ห้างนพดลพานิช วีระพานิช ศิริพานิช แสดงให้เห็นถึงความใจกว้างของคนจีนรุ่นเก่าที่เปิดโอกาสให้คนที่มีความสามารถได้มีโอกาสประสบความสำเร็จเช่นเดียวกันกับตนเองโดยไม่กีดกันผู้อื่น

นักธุรกิจทุกท่านกล่าวว่าสังคมไทยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปเร็วมาก คนรุ่นใหม่มีชีวิตที่สุขสบายแตกต่างกันมากกับคนในรุ่นก่อนจึงทำให้ความอดทนในการทำงานของคนรุ่นใหม่มีน้อยลง คนรุ่นใหม่มีความปรารถนาที่จะสร้างฐานะและความมั่งคั่งให้กับตนเองอย่างรวดเร็วและบางคนก็มีโอกาสทำเช่นนั้นได้

นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเชียงใหม่มี การปฏิบัติตามวัฒนธรรมและประเพณีทางศาสนาและการเซ่นไหว้บรรพบุรุษตามเทศกาลต่างๆและการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักขงจื้อ ที่สืบทอดกันมา ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนในเชียงใหม่มีหลักปฏิบัติและกิจกรรมร่วมกันทั้งในระดับครอบครัว สโมสรหรือมูลนิธิที่พวกเขาเป็นสมาชิก ทำให้มีโอกาสพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลทางการค้า เศรษฐกิจ การเมือง สังคม ตลอดจนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างกัน ทำให้เกิดความปรองดอง กำลังใจ อันทำไปสู่ความสามารถในการปรับตัวทางธุรกิจและยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของคนจีนอย่างเหนียวแน่น

4. ระบบ ความสัมพันธ์ทางสังคม

นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเชียงใหม่ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล โดยเฉพาะกับคู่ค้า ลูกค้า ผู้จำหน่ายวัตถุดิบ เจ้าหนี้ พวกเขาทุกคนจะหลีกเลี่ยงการทะเลาะแบะแว้งกับลูกค้าหากยอมได้ก็จะยอมหรือเปลี่ยนสินค้าชิ้นอื่นให้ทันทีมิฉะนั้นแล้วจะเสียลูกค้า พวกเขาถือว่าลูกค้าเป็นผู้มีพระคุณที่ทำให้กิจการดำเนินต่อไปได้ หลายธุรกิจมีการต้อนรับลูกค้าด้วยการใช้คำพูดที่ดี มีเครื่องดื่มบริการ มีที่พักผ่อนสำหรับลูกค้า สิ่งสำคัญคือต้องอ่านลูกค้าให้ขาด หมายความว่าต้องมีความสามารถในการเข้าถึงจิตใจของลูกค้าว่าลูกค้าต้องการหรือชอบสินค้าประเภทไหน มีงบประมาณเท่าใด หากเกิดการต่อรองมากซึ่งเป็นธรรมชาติของลูกค้าชาวไทยพวกเขาจะใช้คำพูดใดในการรักษาน้ำใจลูกค้า และไม่ให้ลูกค้าโกรธโดยถือว่าเป็นการเข้าแหย่สร้างความเป็นกันเองให้กับลูกค้าเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดี ขณะเดียวกันพวกเขาก็รักษาสัมพันธภาพที่ดีกับผู้จำหน่ายวัตถุดิบและเจ้าหนี้เป็นอย่างดีโดยไม่หวงหนี้ ต้อนรับขับสู้บรรดาผู้จำหน่ายวัตถุดิบและเจ้าหนี้เป็นอย่างดีแม้จะมีงานยุ่งก็ตาม

PAYAP UNIVERSITY

นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะเป็นสมาชิกของสโมสรสากลที่ก่อตั้งเพื่อสาธารณประโยชน์ เช่นสโมสรโรตารี่ นอกเหนือจากสมาคมจีนที่เขาเป็นสมาชิกอยู่ เป็นการสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลอื่น อีกทั้งยังเป็นการสร้างโอกาสในการทำธุรกิจ

นักธุรกิจเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์โดยตรงในการทำธุรกิจกับชาวจีนแผ่นดินใหญ่ แต่จะทำธุรกิจโดยผ่านตัวแทนผู้จำหน่ายสินค้า มีทัศนคติที่ดีต่อคนจีนกลุ่มอื่นๆเนื่องจากมีแนวคิดและหลักปฏิบัติที่คล้ายคลึงกัน สิ่งสำคัญที่ถือว่าเป็นค่านิยมร่วมในการทำธุรกิจก็คือการรักษาเครดิตทางการค้า และรักษาความซื่อสัตย์ระหว่างตนเองกับผู้จำหน่ายวัตถุดิบเจ้าหนี้ ลูกค้า หากไม่รักษาคำพูดหรือความเชื่อถือแล้วก็จะทำให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างยากลำบาก หรืออาจต้องล้มเลิกกิจการไปเลยก็ได้

จากการสัมภาษณ์นักธุรกิจหลายท่านได้เล่าให้ฟังว่าหากบุคคลนั้นเป็นที่เชื่อถือแล้วก็จะได้รับการสนับสนุนจากเพื่อน หรือคู่ค้า เช่นนักธุรกิจรุ่นก่อนสามารถซื้ออาคารพาณิชย์โดยไม่ต้องมีการเซ็นสัญญาเพียงแต่วางเงินมัดจำและผ่อนเป็นงวดๆหากจ่ายครบก็โอนโดยไม่มีการโกงกันหรือสามารถใช้เครดิตในการนำสินค้าราคาแพงมาวางจำหน่ายโดยชำระเงินเมื่อมีผู้ซื้อโดยไม่ต้องมีสัญญาที่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งเป็นสิ่งที่หาได้ยากมากในปัจจุบัน

5. การให้ความสำคัญต่อผู้นำ

นักธุรกิจทุกท่านให้ความสำคัญผู้นำสูงสุดขององค์การซึ่งได้แก่บิดา พี่ชายคนโต หรือพี่สาว(ในกรณีที่มีผู้นำเป็นสตรี) เทคนิคในการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชานั้นจะใช้หลักความยืดหยุ่นไม่ใช้กฎเกณฑ์ที่ตายตัวจนเกินไป โดยเฉพาะกับผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีการศึกษาไม่สูง แทบทุกท่านจะใช้หลักของการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นอย่างดี โดยเฉพาะในธุรกิจที่มีขนาดไม่ใหญ่มาก ทุกท่านไม่เห็นด้วยกับการเป็นผู้นำแบบเผด็จการเนื่องจากจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกรงกลัวแต่ไม่ศรัทธา ดังนั้นการดูแลบุคลากรจึงมักเป็นแบบบิดามารดาที่คอยดูแลทุกข์ สุขของผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นส่วนใหญ่

หากผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความขัดแย้ง ก็มักจะใช้วิธีการในการไกล่เกลี่ย ประนีประนอม หากไม่สามารถแก้ไขได้ก็จะไล่ผู้ที่ก่อให้เกิดปัญหาออกตามกฎเกณฑ์ที่วางไว้

ธุรกิจทั้งหมดมีการวางแผนการดำเนินงานเอง จัดองค์การในขั้นแรกเอง หากองค์การมีขนาดใหญ่และมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นก็จะใช้ที่ปรึกษาภายนอกที่มาจากบริษัทผู้จำหน่ายวัตถุดิบรายใหญ่ให้เข้ามาช่วยวางระบบการบริหารงานและพัฒนาบุคลากรเนื่องจากเป็นทีมงานที่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินธุรกิจนั้นเป็นอย่างดีและเสียค่าใช้จ่ายน้อยเช่นบริษัทนภคลพานิชที่จำหน่ายวัสดุก่อสร้างที่ใช้บริการที่ปรึกษาภายนอกจากเครือซิเมนต์ไทย ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการจากภายนอกนั้นไม่เป็นที่นิยมเนื่องจากมีความรู้ทางทฤษฎีมากแต่ไม่มีประสบการณ์ใน

PAYAP UNIVERSITY

การดำเนินธุรกิจทำให้ไม่สัมฤทธิ์ผลในทางปฏิบัติและมีค่าจ้างในการให้คำแนะนำปรึกษาแพงสอดคล้องกับบริษัทผลิตอาหารสัตว์ R.B.M. ที่อำเภอหางดงที่ไม่สามารถหาที่ปรึกษาที่เป็นนักวิชาการเข้าไปจัดระบบการบริหารงานที่ดีได้

3.2 วิธีการจัดการธุรกิจแบบจีนของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาพบว่า วิธีการจัดการธุรกิจแบบจีนของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านการวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม จะถูกกำหนดโดยเจ้าของกิจการหรือบรรดาเครือญาติที่ใกล้ชิด โดยเฉพาะธุรกิจที่มีขนาดเล็กจะมีลักษณะการจัดการธุรกิจแบบครอบครัวเด่นชัดยิ่งขึ้น

3.3 ความคิดเห็นของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเชียงใหม่ต่อวิธีการจัดการธุรกิจแบบจีน

จากการศึกษาพบว่า คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเชียงใหม่ มีความคิดเห็นต่อวิธีการจัดการธุรกิจแบบจีนว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นวิธีการที่จะนำธุรกิจไปสู่ความสำเร็จได้ อย่างไรก็ตามหากจะรักษาความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจไว้ได้นั้น นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนทุกท่านเห็นว่าควรมีการนำหลักการของการจัดการแบบตะวันตกมาผสมผสานภายในองค์การ

2. การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามวิธีของการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งทำโดยการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ในธุรกิจที่เข้าไปศึกษา เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ให้ข้อมูลมักเปิดเผยข้อมูลที่เป็นส่วนดีของกิจการของตนเอง บางกิจการอาจไม่เปิดข้อมูลที่แท้จริงทั้งหมดเนื่องจากกลัวเสียภาพพจน์และไม่ต้องการให้ข้อมูลเชิงลึกเป็นที่เปิดเผยแก่สาธารณชนอันมีผลต่อการแข่งขันทางธุรกิจของตน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าธุรกิจส่วนใหญ่มีความใจกว้างและเต็มใจที่จะเปิดเผยข้อมูลของตนเอง สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลเนื่องจากผู้วิจัยไม่ใช่เป็นลูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีความใกล้ชิดและมีพื้นเพอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ จึงเป็นการยากที่จะได้ข้อมูลในเชิงลึก

ผู้วิจัยจึงต้องใช้การสังเกตการณ์ร่วมกับการสัมภาษณ์และอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นเอกสารเข้ามาประกอบโดยใช้เอกสารที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อเป็นหลักฐานที่ทำให้การศึกษาครั้งนี้สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น ทำให้เกิดผลการวิจัย และการค้นพบประเด็นต่างๆที่ได้จากการศึกษาดังต่อไปนี้

1. อิทธิพลจากปรัชญาของขงจื้อและปราชญ์ในยุคโบราณของจีน จากการศึกษา ปรากฏว่าคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเชียงใหม่ปฏิบัติตามหลักปรัชญาของขงจื้อในชีวิตประจำวันโดยการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษอย่างไม่รู้ตัว(คนจีนในเชียงใหม่ส่วนใหญ่ไม่รู้จักและไม่เคยศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาของขงจื้อแต่ปฏิบัติตามหลักขงจื้อจากการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ) โดยผลที่ได้จาก

PAYAP UNIVERSITY

การศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของต่างประเทศที่กล่าวว่าปรัชญาขงจื้อที่คนจีนและชนชาติอื่นๆที่ได้รับอิทธิพลจากจีน ปฏิบัติมีความสำคัญมากในประเทศเหล่านั้นจนไมเคิล บอนด์ ศาตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัย Chinese University in Hong Kong กล่าวเปรียบเทียบปรัชญาหรือจริยธรรมการทำงานของขงจื้อที่ทำให้ประเทศต่าง ๆ เช่น ญี่ปุ่น ไต้หวัน ฮ่องกง เกาหลีใต้ และสิงคโปร์มีความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ ว่าเปรียบเสมือนเป็นแง่มุมทางวัฒนธรรมประการที่ 5 (fifth dimension) ของชาติต่างๆนอกเหนือจากทฤษฎีของ ฮอฟเสตดที่กล่าวถึงแง่มุมทางวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ คือ ระยะห่างระหว่างอำนาจ การหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอน ปัจเจกชนนิยมและกลุ่ม ความเป็นหญิงและชาย (Kotler, 2000: 12-15)

ซึ่งแนวความคิดของขงจื้อ คือ การช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น ความประพฤติที่เหมาะสม ความชอบธรรม ภูมิปัญญา และความซื่อสัตย์จงรักภักดี นั้นได้ฝังรากลึกในสายเลือดของคนจีนส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามจากผลของการศึกษาในครั้งนี้พบว่า นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในเชียงใหม่เกือบทั้งหมดไม่รู้จักปรัชญาและคำสอนของขงจื้อ มีนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนเพียง 1 ท่านที่สามารถอธิบายถึงปรัชญาของขงจื้อได้อย่างชัดเจนถูกต้องคือคุณ ศิริ ทรงแสวง

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้นักธุรกิจเหล่านั้นไม่รู้จักปรัชญาของขงจื้อก็อาจเนื่องมาจากท่านเหล่านั้นได้รับการปลูกฝังปรัชญาของขงจื้อแบบไม่รู้ตัว โดยออกมาในรูปคำสั่งสอนในครอบครัวที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดกันมาเป็นรุ่นๆ สาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือ นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ที่อพยพมาสู่ประเทศไทยมีฐานะยากจน แร้นแค้นและไม่มีโอกาสโอกาสในการรับการศึกษาหรือถ่ายทอดหลักปรัชญาของขงจื้ออย่างเป็นทางการจึงไม่สามารถถ่ายทอดคำสอนที่เป็นทางการนั้นมายังบุตรหลานได้แต่ได้ถ่ายทอดแนวความคิดดังกล่าวไว้ในชีวิตประจำวันอย่างไม่เป็นทางการ อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ก็คือ นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนบางท่านกล่าวว่าในการทำธุรกิจ "ถ้าไม่โกงก็ไม่รวย" แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งของคำสอนของขงจื้อที่เน้นความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นกับโลกธุรกิจที่แท้จริงในสังคมไทย ที่บางครั้งการทำสิ่งใดที่ตรงไปตรงมาก็อาจจะทำให้ไม่สามารถต่อสู้กับแข่งได้

ความไม่ซื่อสัตย์หรือการประพฤติปฏิบัติตนที่ขัดแย้งกับหลักคำสอนของขงจื้อบางประการ เช่น การจำหน่ายสินค้าที่มีข้อบกพร่องหรือสินค้าที่มีคุณภาพไม่ดีแก่ลูกค้าอาจได้รับอิทธิพลจากหลักการค้าของ เถาจูกง ปราชญ์ทางด้านการค้าของคนจีนที่สอนให้พ่อค้ารีบระบายสินค้าที่ไม่ดีออกจากร้านค้าเพื่อไม่ให้เน่าเสียหรือเป็นต้นทุนทางการค้า ซึ่งดูเหมือนเป็นการขัดแย้งกับหลักคำสอนของขงจื้ออย่างเห็นได้ชัด นักธุรกิจบางท่านกล่าวการกระทำดังกล่าวไม่นับเป็นความผิดแต่เป็นยุทธวิธีทางการค้า

PAYAP UNIVERSITY

สิ่งที่กล่าวมาข้างต้นที่เกี่ยวกับยุทธวิธีทางการค้าและความไม่ตรงไปตรงมาในการทำธุรกิจ โดยต้องใช้เส้นสาย คล้ายคลึงกับผลการศึกษาของธุรกิจชาวจีนในต่างประเทศที่ต้องอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้มีอำนาจในการได้มาซึ่งผลประโยชน์ซึ่งเป็นแนวทางที่ไม่ตรงไปตรงมา (Chen, 2004:80-91)

2. การให้ความสำคัญกับ กลุ่มและระบบเครือญาติ ผลจากการศึกษาเป็นที่ปรากฏชัดว่า นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับระบบเครือญาติเป็นอย่างยิ่ง ส่วนใหญ่ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องจะเป็นไปด้วยดี บางธุรกิจนำเอาญาติพี่น้องมาช่วยเหลือโดยการเปิดเป็นสาขาย่อยโดยใช้ชื่อบริษัทเดียวกัน บางธุรกิจนำพี่น้องฝ่ายภรรยามาเปิดสาขาโดยค้าขายสินค้าประเภทเดียวกันแต่คนละทำเล เป็นการดักลูกค้าที่อาจไปใช้บริการของคู่แข่ง บางธุรกิจอนุญาตให้พี่น้องนำสินค้ามาจำหน่ายในบริเวณร้านค้าของตนเองเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในบรรดาญาติพี่น้อง ซึ่งการให้ความสำคัญกับกลุ่มและระบบเครือญาติเป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ มิน เฉิน (Min Chen, 2004: 75) ที่กล่าวว่าระบบเครือญาติของคนจีนก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันเพราะเป็นระบบการทำธุรกิจที่ยืดหยุ่น ทุกคนรู้จักกันจึงมักไม่มีปัญหาด้านเครดิต เกิดความไว้เนื้อเชื่อใจซึ่งกันและกัน (xinyoung) และสามารถปรับตัวให้เข้ากับการค้าการลงทุนในระดับนานาชาติได้เป็นอย่างดีเนื่องจากความมีประสิทธิภาพสูงในการทำธุรกิจ

3. การได้รับอิทธิพลจากศาสนาพุทธ ขงจื้อ และเต๋า อันมีผลทำให้เกิดการต่อเนื่องของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มีชีวิตอยู่และบรรพบุรุษ เกิดความปรองดองในหมู่ญาติพี่น้อง และ ความสามารถในการปรับตัวแต่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ของตนเองได้อย่างเหนียวแน่น เช่นการทำบุญในประเพณีต่างๆของศาสนาพุทธ การสวดมนต์ไหว้พระ การบูชาเทพเจ้า การปฏิบัติตนตามหน้าที่ที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษตามแนวทางของขงจื้อ การเซ่นไหว้เจ้าที่บนแท่นบูชาภายในบ้าน การทำพิธีไหว้เจ้า ในเทศกาลต่างๆ ทำให้ญาติพี่น้องมีกิจกรรมและแนวทางในการปฏิบัติเดียวกัน เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและมีการถ่ายทอดประเพณีเหล่านี้ไปยังบุคคลในรุ่นต่อไป ขณะเดียวกันกิจกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดความใกล้ชิดซึ่งกันและกันและความสบายใจซึ่งจะส่งผลต่อกำลังใจในการทำงานและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการศึกษาของจงจิต กล่อมสิงห์ (2546, บทคัดย่อ) ที่ได้กล่าวถึงการพยายามรักษาเอกลักษณ์ของคนจีนในเชียงใหม่โดยผ่านพิธีกรรม 5ประการคือ การออกเดือน การผ่านช่วงอายุ การแต่งงาน แซยิด และพิธีศพ โดยการอบรมสั่งสอนจากผู้อาวุโสและผ่านองค์กรและกลุ่มต่างๆในชุมชนชาวจีน ซึ่งเป็นการรักษาเอกลักษณ์ไว้ได้อย่างเหนียวแน่นโดยไม่ถูกกลืนกลายไปโดยท้องถิ่นและกระแสวัฒนธรรมตะวันตก

PAYAP UNIVERSITY

นอกจากนั้น ผลจากการวิจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อความสสำเร็จของการจัดการแบบจีนในเชียงใหม่ยังสอดคล้องกับ มาร์ติน เจ แกนนอน (Martin J. Gannon, 2001: 426-433) ที่ศึกษาถึงอิทธิพลของศาสนาพุทธ ขงจื้อและเต๋าที่ส่งผลต่อการต่อเนื่องของความสัมพันธ์ระหว่างคนจีนในรุ่นต่างๆ ความปรองดองในบรรดาญาติมิตร และความสามารถในการรักษาเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรม ประเพณีของความเป็นคนจีนได้อย่างเหนียวแน่นในกลุ่มคนจีนโพ้นทะเลในประเทศต่างๆทั่วโลก

4. ระบบความสัมพันธ์ทางสังคม นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เน้นความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น หากย้อนกลับไปในอดีตคนเชื้อสายจีนในเชียงใหม่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้มีอำนาจในท้องถิ่น เช่นเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่และประยูรญาติ ตลอดจนข้าราชการชั้นสูงต่างๆและชาวต่างประเทศที่มีอำนาจทางการเมือง ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อบริบทของสังคมล้านนาที่มีผลต่อรูปแบบการจัดการของคนจีนในเชียงใหม่ นักธุรกิจเหล่านี้ส่วนใหญ่ได้รับการปลูกฝังจากบรรพบุรุษในการผูกมิตรและสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นเพื่อเอื้ออำนวยต่อการค้าของตนเองและมักหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่ไม่จำเป็น

ปัจจุบัน นักธุรกิจทุกคนเข้าเป็นสมาชิกของชมรมหรือสมาคมทางการค้า เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นขณะเดียวกันก็มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจการเมืองและสังคมตลอดจนการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ สมาคมหรือสโมสรที่ชาวไทยเชื้อสายจีนที่ประสบความสำเร็จนิยมเข้าเป็นสมาชิกก็คือสโมสรโรตารี่ ทำให้พวกเขาสามารถสร้างเครือข่ายและนำเพื่อญประโยชน์ให้กับสังคมได้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ จอห์น อี บัทเล่อร์(John E. Butler,2000) เหลียงและคณะ (Leung et. al,1995), เคิร์กบิทและคณะ (Kirkbridge et. al, 1992) หวัง(Wang, 2005), เฮนรี่(Henry , 1991), เกลน(Glen, 2000), โคเฮน(Cohen ,1996), หวา(Wah, 2001) ที่กล่าวว่าคนจีนจะทำธุรกิจบนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและกันหรือเป็นระบบกวานซี่(Guanxi) เช่นเดียวกับ เรดดิง (Redding) อ้างใน มิน เฉิน (Min Chen, 2004:75)ที่กล่าวว่า 31% ของสัญญาทางธุรกิจในฮ่องกง เกิดจากความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือความเชื่อถือระหว่างกัน โดย 34% ของบริษัทเหล่านั้นไม่ได้ทำสัญญาที่เป็นลายลักษณ์อักษร

5. การให้ความสำคัญต่อผู้นำ นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนทุกท่านดำเนินธุรกิจโดยเน้นผู้นำหรือเจ้าของบริษัทเป็นหลัก การวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุม มักกระทำโดยผู้นำหรือคณะกรรมการที่มีผู้นำเป็นใหญ่ บางธุรกิจมีการนำที่ปรึกษาภายนอกมาช่วยเหลือในการวางแผนและการจัดองค์การ แต่จากการศึกษา ปรากฏว่าผู้นำส่วนใหญ่จะไม่เชื่อถือในผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการเนื่องจากเคยจ้างนักวิชาการเป็นที่ปรึกษาแต่ไม่สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาองค์การให้ดีได้ นักธุรกิจส่วนใหญ่จึงใช้ที่ปรึกษาที่มาจากบริษัทที่เป็นผู้ส่งสินค้าให้กับตนเอง เช่นบริษัทที่

PAYAP UNIVERSITY

เป็นร้านค้าวัสดุก่อสร้างจะใช้ที่ปรึกษาที่มาจากเครือซิเมนต์ไทยที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในธุรกิจนั้นๆเป็นอย่างดี

รูปแบบผู้นำของธุรกิจแบบนี้มักไม่เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกที่มีความสามารถและฝีมือได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ พนักงานที่มีความสามารถบางส่วนจึงมักอยู่ไม่นานเนื่องจากธุรกิจเหล่านี้จะส่งเสริมญาติพี่น้องเป็นหลัก ยกเว้นว่าบุคคลนั้นจะพิสูจน์ตนเองว่าเป็นบุคคลที่ซื่อสัตย์ อดทนจนเป็นคนเก่าแก่ขององค์การ

การให้ความสำคัญแก่ผู้นำในธุรกิจแบบครอบครัวของคนจีนก่อให้เกิดข้อได้เปรียบทางด้านการตัดสินใจอย่างรวดเร็วท่ามกลางการแข่งขันที่รุนแรงและก่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการจัดการ สอดคล้องกับการศึกษาของ มอนตากู โพลลอค (Montagu-Pollock, 1991) อ้างในมิน เฉิน (Min Chen, 2004: 77-78) ที่กล่าวว่าธุรกิจของคนจีนที่ให้ความสำคัญกับผู้นำทำให้เกิดความได้เปรียบในแง่การควบคุมต้นทุนในการผลิต การแสวงหาโอกาสทางธุรกิจและการเจรจาต่อรองเนื่องจากความคล่องตัวในการตัดสินใจ

วิธีการจัดการธุรกิจแบบจีนของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาพบว่า วิธีการจัดการธุรกิจแบบจีนของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเชียงใหม่ด้านการวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม จะถูกกำหนดโดยเจ้าของกิจการหรือบรรดาเครือญาติที่ใกล้ชิด โดยเฉพาะธุรกิจที่มีขนาดเล็กจะมีลักษณะธุรกิจแบบครอบครัวเด่นชัดยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยจำนวนมากที่กล่าวถึงความสำเร็จของคนจีนในฮ่องกง ไต้หวัน และประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ว่าเป็นผลมาจากธุรกิจของคนจีนเหล่านี้เป็นแบบครอบครัวที่ให้ความสำคัญแก่ผู้อาวุโสที่มีความสามารถในการตัดสินใจ เฉลียวฉลาด ประหยัด ขยันขันแข็ง และสิ่งสำคัญก็คือธุรกิจของคนจีนเหล่านี้ต่างอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและกัน(guanxi) (Leung et.al, 1995; Kirkbride et.al, 1992; Wang 2005; Henry 1991; Glen 2000; Cohen 1996; Wah 2001)

ความคิดเห็นของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเชียงใหม่ต่อวิธีการจัดการธุรกิจแบบจีน

จากการศึกษาพบว่า คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเชียงใหม่ มีความคิดเห็นต่อวิธีการจัดการธุรกิจแบบจีนว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นวิธีการที่จะนำธุรกิจไปสู่ความสำเร็จได้ อย่างไรก็ตามหากจะรักษาความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจไว้ได้นั้น นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนทุกท่านเห็นว่าควรมีการนำหลักการของการจัดการแบบตะวันตกมาผสมผสานภายในองค์การ ธุรกิจของนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีขนาดเล็ก มีแนวโน้มที่จะใช้รูปแบบการจัดการธุรกิจแบบครอบครัวของคนจีนมากกว่าธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ที่มีการประยุกต์ใช้การจัดการแบบตะวันตก เนื่องจากธุรกิจของคนไทยเชื้อสายจีนที่มีขนาดใหญ่จะเป็นธุรกิจที่มีการสะสมเงินทุนเพื่อขยายกิจการและมีการพัฒนา

PAYAP UNIVERSITY

ธุรกิจของตนเองจนสามารถสร้างความแข็งแกร่งในการแข่งขันได้เป็นอย่างดี จึงมีการปรับตัวโดยการนำเอารูปแบบการจัดการสมัยใหม่เข้ามาใช้โดยทายาทรุ่นต่อมาที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉิน เสี่ยว หวา (Shen Seow Wah, 2001) ที่กล่าวถึงธุรกิจของคนจีนที่มีขนาดใหญ่จะแสดงจุดอ่อนมากยิ่งขึ้นและลดประสิทธิภาพในการแข่งขันจึงจำเป็นต้องปรับตัวโดยนำระบบการบริหารงานแบบตะวันตกเข้ามาใช้มากยิ่งขึ้น

สิ่งค้นพบจากการวิจัย

1. ธุรกิจของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเชียงใหม่มีขนาดที่ไม่ใหญ่มาก เนื่องจากจะทำให้ความสัมพันธ์ของบุคคลไม่ดี และอำนาจของผู้นำจะถูกตุกตาม ขณะเดียวกันบางธุรกิจอาจขาดการวิจัยและพัฒนาในสินค้าและบริการจนทำให้ยากลำบากในการแข่งขันกับธุรกิจที่มาจากตะวันตก สอดคล้องกับการศึกษาของ รอนนี่ ชาน ที่ศึกษาธุรกิจของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศต่างๆและได้ค้นพบว่าธุรกิจของชาวจีนมีแนวโน้มที่จะต้องปรับตัวในลักษณะการนำเอาระบบการจัดการแบบตะวันตกมาใช้มากขึ้น(Ronnie Chan อ้างใน Li, Anne, Tsui, Weldon, 2000; 331-332) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ หวา(Shen Seow Wah ,2002) ที่กล่าวว่ายิ่งธุรกิจของคนจีนมีขนาดใหญ่ก็จะยิ่งแสดงจุดอ่อนมากยิ่งขึ้นเนื่องจากบริหารโดยเจ้าของคนเดียว

2. การให้ความสำคัญกับกลุ่มและระบบเครือญาติของบางธุรกิจที่เข้าไปศึกษาอาจก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อความสำเร็จในการทำธุรกิจ จนบางธุรกิจพยายามลดความเกี่ยวข้องในการพึ่งพิงซึ่งกันและกันในบรรดาหมู่พี่น้องในระบบที่เรียกกันว่า "กงสี" ที่ผลประโยชน์ทุกอย่างจะต้องมาจากกองกลางซึ่งบางครั้งอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งกันอย่างรุนแรงในบรรดาญาติพี่น้อง นักธุรกิจหลายท่านกล่าวว่าผู้ที่ก่อให้เกิดปัญหาคือบรรดาสะใภ้และเขยที่เป็นบุคคลภายนอก ทำให้หลายธุรกิจพยายามแยกตัวออกมาเป็นอิสระและรู้สึกว่าการดำเนินธุรกิจภายใต้ระบบกงสีเป็นสิ่งที่ล้าสมัยและเป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตของธุรกิจนั้นๆในอนาคต สอดคล้องกับผลการวิจัยของ โจเซฟ เอ็ม พัตตี (Joseph M. Patti, 1991) ที่กล่าวว่าการดำเนินธุรกิจแบบครอบครัวของคนจีนโดยไม่มีการประยุกต์ใช้การจัดการแบบตะวันตกเป็นอุปสรรคต่อความสามารถในการแข่งขันเมื่อธุรกิจมีขนาดใหญ่ขึ้นเนื่องจากอำนาจในการตัดสินใจและการควบคุมจะอยู่ที่ผู้นำเพียงคนเดียว

3. ชาวไทยเชื้อสายจีนที่ประสบความสำเร็จทุกท่านมีปฏิภาณไหวพริบในการดำเนินธุรกิจ

ทุกท่านใช้หลักการที่ว่า "ซื้อถูก-ขายแพง" เป็นหลักการง่ายๆในการทำธุรกิจ หลายท่านกล่าวว่าหากมองดูแล้วว่าธุรกิจบางอย่างไม่น่าเสี่ยงในการลงทุนก็จะไม่ทำ "สู้นอนอยู่กับบ้านดีกว่า"

นักธุรกิจเหล่านี้จะเป็นบุคคลที่มองการณ์ไกล มีความสามารถในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจโดยการติดตามข้อมูลในแวดวงธุรกิจและข่าวสารบ้านเมือง และมักมอง

PAYAP UNIVERSITY

เหตุการณ์ได้อย่างแม่นยำ เช่นคุณแม่สุ่ยจิ้ม แซ่เฮง เห่งร้านเจียห่งเฮง ได้มองถึงอนาคตของเชียงใหม่ จึงดำเนินการย้ายร้านของท่านมายังทำเลที่ดีเยี่ยมในปัจจุบัน รวมถึงนักธุรกิจท่านอื่นๆเช่น การเลือกทำเลในการค้าที่จะต้องอยู่ในที่จอแจ ติดถนน มีที่จอดรถ เข้าออกสะดวกเป็นหลัก เช่นการเลือกทำเลของร้านวนัสนันท์ ร้านนพคลพานิช ร้านจือฮะ

คุณประพันธ์ สุจริตพานิช กล่าวถึงอดีตของท่านว่า ท่านหาโอกาสในการค้าอยู่เสมอ ในขณะที่ท่านยังเยาว์วัย ท่านค้าขายหนังสือพิมพ์ หมากฝรั่ง น้ำดื่มและสินค้าหลายอย่างเพราะท่านคิดว่าหากมีสินค้าหลายชนิด ก็จะสามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของลูกค้าได้ ขณะเดียวกันการขยายสาขาของธุรกิจก็จะทำให้ยอดขายเพิ่มขึ้น ซึ่งก็เป็นความจริง สำหรับทุกธุรกิจ

นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในเชียงใหม่มีความฉลาดหลักแหลมในการทำธุรกิจ โดยมีเทคนิควิธีในการจูงใจให้ลูกค้าซื้อสินค้าที่ตนเองอาจไม่ต้องการ ขณะเดียวกันก็มีเทคนิคหรือ "ลูกเล่น" ที่พลิกแพลงที่ไม่มีในตำราการตลาดใดๆเขียนไว้ คุณชัดชาญแห่งร้านวนัสนันท์กล่าว่าการทำธุรกิจต้องอาศัยประสบการณ์และมันสมองที่ชาญฉลาด ท่านกล่าว่าหลักในการทำธุรกิจจะใช้วิชาการ 30% ประสบการณ์ 40% จังหวะเวลา 30% หากอิงหลักวิชาการมากเกินไปโดยไม่มีการประยุกต์แล้วก็จะล้มเหลวได้ เนื่องจากจะทำให้เกิดความกลัว ไม่กล้าตัดสินใจ หรือเกิดอัตตาที่ทำให้หลงตัวเองว่าเก่งกว่าผู้อื่นทำให้ไม่พัฒนาตนเอง ดังภาษิตคำเมืองที่ว่า "คนหลวกมักหลวกลึกแต่ง่าวกว้าง" ซึ่งหมายความว่า คนฉลาดที่เรียนสูงจะมีความรู้ในวิชาการอย่างลึกซึ้งแต่ไม่รู้ถึงการเอาตัวรอดและการทำธุรกิจที่แท้จริง แต่นักธุรกิจที่มีเชื้อสายจีนจะเป็นบุคคลที่มีลักษณะ "ง่าวลึก ฉลาดกว้าง" คือไม่เก่งด้านวิชาการแต่มีประสบการณ์และแก้ปัญหาได้เก่ง หากต้องการให้คนรุ่นใหม่เก่ง

4. การมีมนุษย์สัมพันธ์และจิตใจในการให้บริการ

การมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อความสำเร็จ การค้าขายต้องยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอเพราะลูกค้าจะประทับใจในการบริการ ตัวอย่างเช่นนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนที่อพยพจากจังหวัดทางภาคกลางของประเทศไทย เช่น นครสวรรค์และสุพรรณบุรี เมื่อมาทำธุรกิจในเชียงใหม่ในช่วงเวลาไม่นาน(ไม่เกิน 25ปี) ล้วนประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วเนื่องจากได้รับการถ่ายทอดวิธีการในการดำเนินธุรกิจที่ดีจากบรรพบุรุษ เช่นการบริการและการเอาใจใส่ลูกค้าเป็นอย่างดี เหนือกว่านักธุรกิจที่เป็นคนท้องถิ่น บางแห่งเช่นธุรกิจประดับยนต์ครบวงจรและอู่ซ่อมรถ บางกิจการกล่าวว่า "ต้องพยายามตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้ได้มากที่สุด ดูว่าลูกค้าต้องการสิ่งใดก็จะพยายามหามาให้ได้ หรือแนะนำสินค้าที่มีลักษณะใกล้เคียงกับที่ลูกค้าต้องการ" ขณะเดียวกัน นักธุรกิจส่วนใหญ่ต่างตระหนักว่าหากต้องต่อสู้กับคู่แข่งขันแล้ว จะต้องถามตนเองว่าสินค้าและบริการของตนมีจุดเด่นเหนือกว่าคู่แข่งอย่างไรเพราะการใช้กลยุทธ์ในการลดราคาสินค้า

PAYAP UNIVERSITY

หรือสงครามราคาจะทำให้ธุรกิจไม่สามารถดำรงอยู่ได้ ดังเช่นร้านขายของชำที่ไม่สามารถแข่งขันกับร้านสะดวกซื้อเช่น เซเว่นอีเลเว่น ได้ทั้งที่มีราคาสินค้าที่ถูกกว่า

5. ความอดทนต่อความยากลำบากที่หาได้ยากในกลุ่มเชื้อชาติอื่นในท้องถิ่น

เงื่อนไขนี้นับเป็นสิ่งสำคัญอย่ายิ่งในการทำให้นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในเชียงใหม่ประสบความสำเร็จคุณลักษณะนี้เป็นสิ่งที่โดดเด่นเป็นอย่างยิ่งของนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีน นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนที่อพยพมาจากประเทศจีนคือคุณ ชุนท้ง แซ่เตาะ หรือเสี่ยกาย เล่าว่าท่านอพยพมาจากอำเภอเก๊กอิ้ว เมืองกวางเจาประเทศจีนเพราะหนีจากความอดอยากและหลบหนีจากการรุกรานของทหารญี่ปุ่นที่รุกรานประเทศจีนในตอนนั้น คนจีนต้องประทังชีวิตด้วยการกินเผือกมัน และถั่วฝักยาวต้มซีอิ้ว ในตอนนั้นเกิดอุทกภัยไร่นาเสียหายเกิดสภาพความอดอยากทั่วไป ท่านเล่าว่า เมื่อมาอยู่ประเทศไทย พอเห็นถั่วฝักยาวแทบจะวิ่งหนีเพราะความเบื่อ สภาพของประเทศจีนอดอยากมากสอดคล้องกับที่คุณแม่ สุยจิ้ม แซ่เฮงแห่งภัตตาคารเจี่ยท่งเฮงเล่าว่าข้าวสารหนึ่งกำมือต้องรับประทานกันทั้งครอบครัว กับข้าวก็ต้องหาจากชายฝั่งทะเลเมืองซัวเถา เชื้อเพลิงที่นำมาหุงหาอาหารก็ต้องมาจากใบไม้แห้งที่ต้องแย่งกันสะสมไว้ในตระกร้าเพื่อนำมาใช้

ทั้งสองท่านเล่าถึงความโหดเหี้ยมของทหารญี่ปุ่นที่รุกรานจีน ทำให้เกิดสภาพบ้านแตกสาแหรกขาด บางครอบครัวต้องหนีเข้าไปในไร่อ้อยเพื่อหลบหนีการจับกุมของทหารญี่ปุ่น ชายฉกรรจ์ต้องทิ้งบุตรและภรรยาหลบหนีมาประเทศไทยมิฉะนั้นจะต้องถูกจับไปเป็นทหารของกองทัพญี่ปุ่น คุณพ่อชุนท้ง ลงเรือสินค้าเกือบลำสุดท้ายที่เดินทางมาประเทศไทยพร้อมพี่น้องรวม 14 คนโดยใช้เวลา 7วัน 7คืน เมื่อมาขึ้นฝั่งที่ประเทศไทยมีการตรวจสุขภาพ และโรคตาแดง บุคคลที่เป็นโรคตาแดงถูกส่งกลับเมืองจีนทั้งสิ้น รวมถึงพี่น้องของท่านด้วย6 คนและพวกเขาเหล่านั้นไม่มีโอกาสกลับมาประเทศไทยอีกเลย ชีวิตท่านที่เมืองไทยเป็นชีวิตที่ต้องต่อสู้เช่นเดียวกับคนจีนอพยพทั่วไป ท่านเริ่มต้นเป็นจับกังและรับจ้างลากเรือบรรทุกข้าวที่อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ต่อมาย้ายมาเป็นลูกจ้างล้างขวดที่โรงงานซีอิ๊วที่ราชบุรี ต่อมาจึงรับจ้างถ่อเรือขนส่งสินค้าตามลำน้ำเจ้าพระยามาถึงนครสวรรค์โดยรับค่าจ้างเดือนละ 15บาท อาชีพต่อมาคือขายก๋วยเตี๋ยวที่หลัก 7 (คลองพิทักษ์) อำเภอตำเนินสะดวก ต่อมาท่านรับซื้อของเก่าและค้าหนังวัวกับเพื่อนทำให้ฐานะความเป็นอยู่เริ่มดีขึ้น แต่เมื่อรัฐบาลผูกขาดการค้าหนังสัตว์ทำให้กิจการไปไม่รอด ท่านจึงขายเรือสำปั้นในราคา 900บาท เป็นทุนรอนสำหรับการค้าในเวลาต่อมา ในขณะนั้น เพื่อนของท่านชักชวนมาอยู่เชียงใหม่ ท่านจึงเดินทางโดยทางรถไฟซึ่งก็มีคนชักชวนให้ลงที่นครสวรรค์ ท่านตัดสินใจมาเชียงใหม่ มิฉะนั้นแล้ว ชื่อของเสี่ยกายก็คงไม่ปรากฏในเมืองเชียงใหม่อย่างแน่นอน ท่านมาเป็นลูกจ้างของร้าน A.D. เย็บผ้าที่ตรอก เล่าโจ้วและต่อมาห้างA.D. ได้ล้มเลิกกิจการ ทำให้ท่านหันกลับมาทำอาชีพที่ถนัดคือการรับซื้อของเก่า ท่านเล่าอย่างติดตลกว่าช่วงที่ไฟไหม้ตลาดต้นลำไยปี

PAYAP UNIVERSITY

พ.ศ.2511นั้น ท่านได้รับซื้อเหล็กของซากปรักหักพังทั้งหมดทำให้ท่านร่ำรวยขึ้นมา เช่นเดียวกับการซื้อเศษเหล็กของสะพานนครพิงค์ที่ถูกน้ำพัดพัง ทำให้ได้กำไรเป็นจำนวนมาก

ชีวิตของคุณแม่สุ่ยงิ้ม ผู้ก่อตั้งภัตตาคารเจี่ยท่งเฮง หลังจากอพยพมาจากประเทศจีนก็มีความยากลำบากเช่นเดียวกัน ก่อนที่ท่านจะมาเช่าแผงลอยเพื่อขายอาหาร ท่านต้องมาเป็นแม่บ้านของนักธุรกิจชาวจีนที่มาดำเนินกิจการในเชียงใหม่ก่อนหน้านี้โดยไม่ได้รับค่าจ้างเลยเป็นเวลาถึง 5ปี ท่านเล่าให้ฟังว่าอยากทานมะละกอ แต่ไม่มีปัญญาซื้อ ได้แต่ภาวนาให้นกจิกตกลงมา เพื่อที่ท่านจะได้เก็บกิน ท่านเริ่มขายน้ำแข็งใสโดยใช้รถเข็น เมื่อฝนตกก็ต้องให้บุตรชายเข้าไปหลบอยู่ในล้อเข็น เมื่อฝนตกหรือฤดูหนาวก็ขายไม่ดีทำให้ต้องเปลี่ยนมาขายอาหาร

นักธุรกิจบางท่านถึงกับกล่าวว่า "หากกลัวไม่ตื่นก็ไม่ต้องนอน" ตัวอย่างอื่นของความอดทนที่ชาวไทยน้อยคนนักสัมผัสก็คือชีวิตในวัยเยาว์ของคุณประพันธ์ สุจริตพานิช ที่ต้องอดนอนในตอนกลางคืนเพื่อที่จะเฝ้าโรงพิมพ์ เพื่อที่จะนำหนังสือพิมพ์ไปจำหน่ายในตอนเช้า ซึ่งต้องผจญกับความหนาวเหน็บในช่วงฤดูหนาว หลังจากนั้นท่านก็ทำงานส่งถ่านไม้ในร้านอาหารต่างๆทั่วเมืองเชียงใหม่ และไปโรงเรียนช่วงเย็น จากนั้นจึงมาเก็บเงินจากบรรดาร้านค้าต่างๆ โดยขณะรอก็ช่วยร้านจำหน่ายอาหารทำงานและรับประทานอาหารเกือบ 4ทุ่ม จึงมีโอกาสทบทวนบทเรียนโดยอาศัยไฟฟ้าของสะพานนครพิงค์ ความยากลำบากเหล่านี้ได้หล่อหลอมบรรดานักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนให้รู้จักคำว่าอดทน สู้งาน ตั้งแต่เยาว์วัย เมื่อท่านเหล่านั้นผจญกับอุปสรรคต่างๆก็สามารถรับมือได้อย่างง่ายดายโดยไม่ย่อท้อ

ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงตัวอย่างในการต่อสู้ของนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนที่ต้องอาศัยความอดทน ขยัน ประหยัด มัธยัสถ์ หนักเอาเบาสู้ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากซึ่งเป็นคุณลักษณะที่โดดเด่นของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ทำให้พวกเขาต่างประสบความสำเร็จ

6. ขนาดของธุรกิจมีผลต่อแนวทางในการจัดการธุรกิจของนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในเชียงใหม่

จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ พบว่าธุรกิจที่มีขนาดเล็กมีแนวโน้มที่จะใช้รูปแบบการจัดการแบบครอบครัวของคนจีนมากกว่าธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งมีการประยุกต์ใช้แนวทางในการจัดการ ในการวางแผนการดำเนินงาน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุมนั้นมักทำโดยตัวผู้นำสูงสุดขององค์การ

นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนทุกคนต่างยอมรับว่าสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เป็นผลมาจากระบบทุนนิยมที่มีลักษณะปลาใหญ่กินปลาเล็ก ทำให้ธุรกิจต้องมีการปรับเปลี่ยนไปจากเดิม

ระบบการจัดการแบบครอบครัวของคนจีนที่เคยใช้ได้ผลอาจต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปไม่มากก็น้อยโดยมีแนวโน้มที่จะนำหลักการจัดการแบบตะวันตกมาใช้เพื่อเพิ่มความสามารถในการ

PAYAP UNIVERSITY

แข่งขันของตนเอง อย่างก็ตามนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนทุกท่านกล่าวตรงกันว่าการจัดการธุรกิจของตนเองนั้นควรเป็นระบบที่ผสมผสานระหว่างการจัดการแบบตะวันตกและรูปแบบการจัดการแบบจีนโดยนำเอาข้อดีของการจัดการทั้ง2ระบบมาประยุกต์ใช้ในองค์การ

7. นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในเชียงใหม่ต่างตระหนักถึงการรับมือกับการเปลี่ยนแปลง พวกเขายอมรับว่าการนำเอาระบบการจัดการแบบจีนมาใช้โดยไม่มีการปรับตัวโดยนำเอาระบบการบริหารงานแบบตะวันตกมาใช้ จะทำให้ธุรกิจไม่สามารถดำรงอยู่ได้เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางธุรกิจในระบบทุนนิยมจะมีลักษณะ ปลาใหญ่กินปลาเล็ก ผู้ที่แข็งแกร่งและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์เท่านั้นที่จะอยู่รอด

นักธุรกิจทุกท่านต่างตระหนักถึงการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจ นักธุรกิจบางท่านกล่าวว่าหากไม่ปรับตัวก็จะอยู่ในตลาดยาก นักธุรกิจบางท่านมีโอกาสศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีทางบริหารธุรกิจจึงมีแนวโน้มที่จะนำความรู้ใหม่ๆ ไปปรับปรุงกิจการของตนเองให้ดีขึ้นในอนาคต พวกเขาต่างตระหนักดีว่าหากไม่นำเอาความรู้หรือวิทยาการสมัยใหม่มาใช้ในการพัฒนาองค์การของตนแล้วก็จะทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็วท่ามกลางโลกาภิวัตน์ที่มีหลักว่า "หากเราไม่เปลี่ยนแปลงตนเองแล้วผู้อื่นก็จะเปลี่ยนแปลงเรา"

คุณเจือ ตันเรืองพร กล่าวว่าธุรกิจของคนจีนในเชียงใหม่กำลังแข่งกับระบบทุนนิยมของตะวันตกที่น่ากลัวเนื่องจากประเทศที่ร่ำรวยกำลังใช้ทุนในการข่มเหงกิจการดั้งเดิมของท้องถิ่นที่มีทุนน้อยทำให้ไม่สามารถแข่งขันได้ โชคดีที่เชียงใหม่มีประชากรและนักท่องเที่ยวเพิ่ม หากกำลังซื้อเท่าเดิมจะทำให้ลำบากมากกว่านี้ สอดคล้องกับที่คุณวิภาภรณ์ บวรวัฒนางกูลแห่งบริษัทลิ้มศักดากุล สังเกตเห็นความหายนะของร้านค้าปลีกใกล้ๆบ้านที่ล้มเลิกกิจการภายใน 6เดือน ภายหลังการเข้ามาของร้านสะดวกซื้อ เซเว่น อิเลเว่น ธุรกิจใดก็ตามหากสามารถสร้างเครือข่ายและยึดครองทำเลที่ดีได้ย่อมได้เปรียบในอนาคต

คุณนพภดล อานนทวิลาศ แห่งนพภดลพานิช ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการรับมือกับธุรกิจขนาดใหญ่ที่เป็นทุนต่างชาติและทุนต่างถิ่นว่า ร้านค้าในท้องถิ่นจะต้องพยายามรักษาฐานลูกค้าเดิมโดยแบ่งกลุ่มลูกค้าอย่างชัดเจนโดยเน้นการจำหน่ายสินค้าที่มีคุณภาพพร้อมทั้งบริการลูกค้าเป็นอย่างดี ขณะเดียวกันก็นำเอาระบบการบริหารงานที่ดีของตะวันตกมาใช้เช่น การบริหารเงิน การขนส่งและบริหารสินค้าคงคลัง การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การจัดร้าน ซึ่งจะทำให้เพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันได้เป็นอย่างดี

PAYAP UNIVERSITY

จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ จะเห็นได้ว่า ธุรกิจของคนไทยเชื้อสายจีนมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงเป็นระบบที่มีการผสมผสานระหว่างธุรกิจแบบครอบครัวของคนจีนกับระบบการบริหารงานแบบตะวันตกมากยิ่งขึ้น

8. นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนจำนวนมากมีความกังวลใจในเรื่องการไม่มีผู้สืบทอดกิจการ

หลายกิจการให้โอกาสบุตรหลานในการศึกษาเล่าเรียนเท่าที่พวกเขาเหล่านั้นจะมีความสามารถ บุตรหลานหลายคนของนักธุรกิจเหล่านั้นศึกษาเล่าเรียนในสาขาที่ไม่เกี่ยวข้องกับกิจการ เช่น แพทย์ วิศวกร คอมพิวเตอร์ และมีแนวโน้มที่ไม่สนใจจะสานต่อกิจการของบุพการี

ขณะเดียวกันบุตรหลานของบางกิจการไม่สนใจที่จะช่วยเหลือกิจการของบิดามารดาโดยใช้ชีวิตที่สุขสบายเกินไปจนมีแนวโน้มว่าจะไม่สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ จนมีคำกล่าวที่เป็นคำปรามาสที่คุณศิริ ทรงแสวงกล่าวเป็นภาษาจีนกลางว่า "ตึ่งนั้งบ่ปู้เที่ยวผู้ซาต่อ" ซึ่งมีความหมายว่าคนจีนร่ำรวยไม่เกิน สามชั่วคน เนื่องจากคนเชื้อสายจีนในรุ่นที่สามเกิดมาบนกองเงินกองทองเพรียบพร้อมบริบูณ์ด้วยทรัพย์สินเงินทอง ไม่รู้จักความทุกข์ยากที่บรรพบุรุษของตนเองต้องต่อสู้จนประสบความสำเร็จจึงทำให้ไม่กระตือรือร้นในการศึกษาเล่าเรียนหรือประกอบกิจการงาน สอดคล้องกับที่คุณชิตศักดิ์ เวชชากุลแห่งบริษัท R.B.M. ได้กล่าวไว้ว่า ลูกจีนรุ่นแรกเป็นลูกเจ็ก จึงรู้ความยากลำบากของบิดามารดา ลูกจีนรุ่นที่สองเป็นเถ้าแก่ ที่เริ่มสบาย ส่วนลูกจีนรุ่นที่สามกลายเป็นเสี่ย ที่เกิดบนกองเงินกองทอง จึงไม่กระตือรือร้นในการประกอบกิจการงาน ทำให้ไม่สามารถรักษาธุรกิจที่บรรพชนสร้างขึ้นมาไว้ได้ เช่นเดียวกับที่คุณประพันธ์ สุจริตพานิช ยอมรับว่าธุรกิจของชาวจีนจะเจริญรุ่งเรืองได้ไม่เกิน 3 ชั่วคนนั้น เป็นคำกล่าวที่ส่วนใหญ่เป็นจริง ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าชาวจีนรุ่นแรกโดยเฉพาะที่อพยพมาจากประเทศจีนหรือลูกหลานคนจีนที่เกิดในประเทศไทยแต่ต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่มีแต่ความแร้นแค้นจะมีความอดทนต่อความยากลำบากขณะเดียวกันคนไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้ ต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดจึงมีความขยันประหยัดและมีไหวพริบทางการค้า เมื่อสะสมทุนได้ในระดับหนึ่งจึงเริ่มก่อตั้งกิจการ ซึ่งพวกเขาจะให้บุตรของตนช่วยเหลือ บุตรชาย-หญิงเหล่านี้จึงเห็นความยากลำบากของบิดา-มารดาและได้รับประสบการณ์ในการต่อสู้โดยตรงทำให้เขากลายเป็นบุคคลที่มีความสามารถในเชิงธุรกิจ เมื่อบิดาสิ้นชีวิตลง พวกเขาจึงสามารถดำเนินกิจการต่อไปจนเจริญรุ่งเรืองและมีฐานะทางการเงินที่ดี เมื่อมีบุตรซึ่งเป็นรุ่นที่3 หรือ 4 ก็อาจเลี้ยงดูบุตรเหล่านี้ด้วยความรักความเอาใจใส่มากเกินไปโดยกลัวว่าพวกเขาจะลำบาก จนกลายเป็นการตามใจจนพวกเขากลายเป็นที่เกียจคร้าน ไม่มีความอดทน ใช้จ่ายเงินสุรุ่ยสุร่าย คนในรุ่นที่ 3 หรือ 4 บางส่วนจึงไม่สามารถแข่งขันกับบุคคลอื่นได้ ทำให้ธุรกิจของชาวไทยเชื้อสายจีนราว 80% ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ดังแผนภาพในหน้าต่อไป

PAYAP UNIVERSITY

เมื่อนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในรุ่นที่3 และ4 ไม่มีความสามารถในการแข่งขัน พวกเขาต้องเผชิญกับความยากลำบากอีกครั้ง หากบุคคลในรุ่นที่ 4 มีจิตวิญญาณของความเป็นนักสู้ อดทนต่อความยากลำบาก พวกเขาบางรายก็อาจสามารถถีบตนเองให้พ้นจากวัฏจักรแห่งความตกต่ำนี้ได้ หากนักธุรกิจในรุ่นต่อมาสั่งสอนบุตรหลานของตนอย่างเหมาะสม พวกเขาก็จะมีความสามารถในการแข่งขันและเอาตัวรอดจากความตกต่ำนี้ได้

อย่างไรก็ตาม ผลจากการศึกษาพบว่านักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนทุกท่านต่างตระหนักถึงปัญหานี้และพยายามปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีต่อบุตรหลานของตน โดยหวังว่าบุตรหลานเหล่านี้จะไม่ทำให้ธุรกิจหรือครอบครัวของเขาต้องตกต่ำในอนาคต

สิ่งที่ผู้วิจัยอยากเปรียบเทียบและเสนอความคิดที่เป็นผลจากการการศึกษาในครั้งนี้ คือโดยธรรมชาติแล้ว คนไทยเชื้อสายจีนจะได้รับการปลูกฝังที่ทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ เมื่ออพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยตอนแรกจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือขายแรงงาน เมื่อเก็บหอมรอมริบได้เงินจำนวนหนึ่งก็จะหันมาประกอบอาชีพค้าขาย โดยตระหนักดีว่าการประกอบอาชีพเกษตรกรรมนั้นมีรายได้ไม่แน่นอน ต้องเผชิญกับภัยธรรมชาติที่ไม่สามารถควบคุมได้ กอรปกับคนพื้นเมืองที่เป็นคนท้องถิ่นบางส่วนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ขาดความกระตือรือร้นในการงาน และการสร้างฐานะเนื่องจากเกิดในถิ่นที่อุดมสมบูรณ์และแทบไม่เคยเผชิญกับความแร้นแค้นยากลำบากเนื่องจากภัยสงครามและการรุกรานจากชาวต่างชาติ จึงทำให้ชาวจีนสามารถเข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจในสังคมไทยและเชียงใหม่

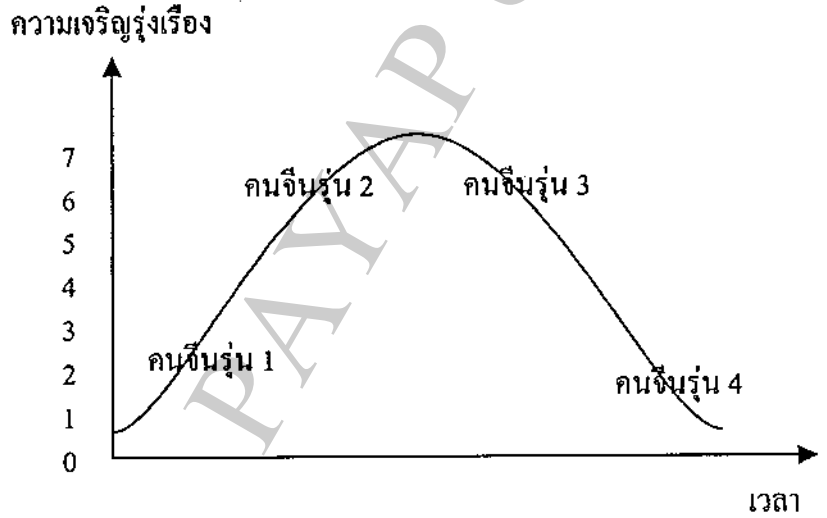

แผนภาพที่ 6-1 แสดงความเจริญรุ่งเรืองของธุรกิจคนจีนไม่เกิน 3 รุ่น

จากการสัมภาษณ์นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเชียงใหม่แทบ ทุกท่านที่มีบุตรหลานสืบสกุลต่างค่อนข้างกังวลต่อการรักษาความเจริญรุ่งเรืองทางธุรกิจของตนเอง แกนตั้งเป็น

PAYAP UNIVERSITY

สัดส่วนความเจริญรุ่งเรืองทางธุรกิจ ที่เริ่มจาก0 ถึง7 แกนนอนจะเป็นเวลาที่เปลี่ยนไปของคนไทยเชื้อสายจีนในแต่ละรุ่น

คนจีนรุ่นแรกมีความอดทนต่อสู้กับความยากลำบาก สร้างฐานะของครอบครัว เก็บหอมรอมริบและสะสมทุน

คนจีนรุ่นที่สองที่เป็นบุตรได้เห็นความยากลำบากและช่วยเหลือบิดามารดาในการสร้างฐานะจนมั่งคั่ง ทำให้พวกเขามีความสามารถ ธุรกิจจึงเจริญเติบโต

คนจีนรุ่นที่สามเป็นรุ่นหลาน เกิดมาพร้อมกับทรัพย์สินเงินทองและธุรกิจที่รุ่งเรือง มีความสบายขาดความกระตือรือล้นไม่ต้องต่อสู้ จึงขาดประสบการณ์และไร้ความสามารถ ทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้

คนจีนรุ่นที่สี่ จะเป็นช่วงที่ธุรกิจตกต่ำหรือล้มเลิกกิจการ

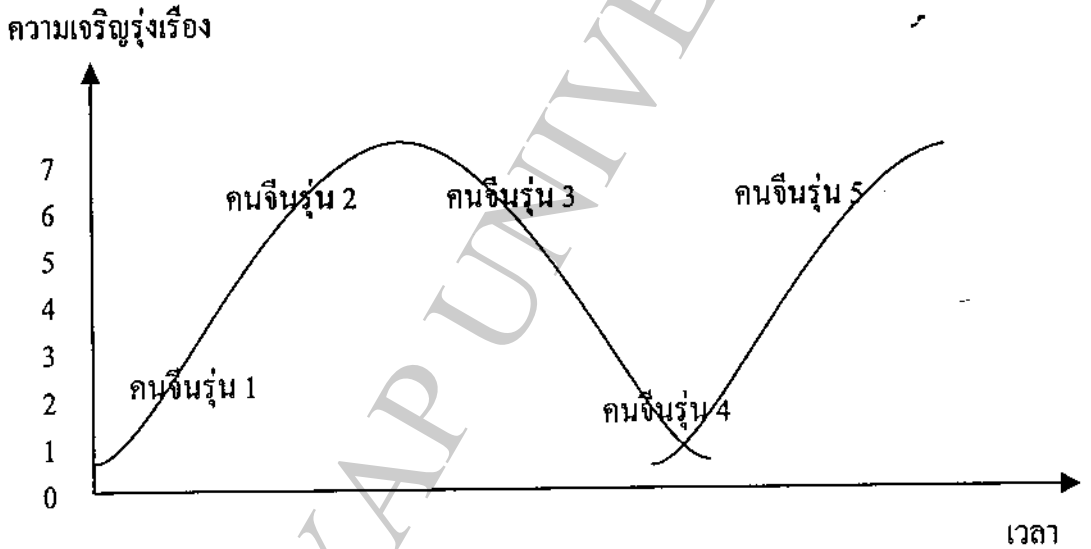

แผนภาพที่ 6-2 แสดงความเจริญรุ่งเรืองของธุรกิจคนจีนที่มีการพัฒนาจากประสบการณ์ที่เคยล้มเหลวในรุ่นที่ 4

คนจีนรุ่นที่สี่เป็นช่วงที่ต้องประสบกับความยากลำบาก หากมีความอดทนและพยายามก็จะมีความสามารถในการแข่งขันและสร้างตนเองขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งและจะเจริญรุ่งเรืองในยุคที่ห้า

PAYAP UNIVERSITY

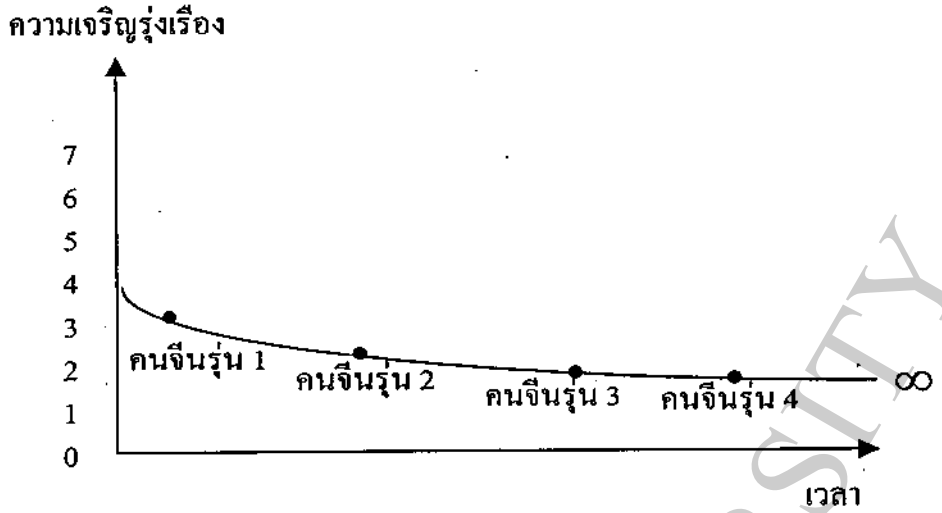

แผนภาพที่ 6-3 ความล้มเหลวของธุรกิจคนจีนที่ไม่พัฒนาตนเอง

หากคนจีนรุ่นที่สี่ไม่มีความอดทนและความพยายามก็จะทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ ธุรกิจที่สร้างสมมาในอดีตต้องล้มเลิกไปโดยสิ้นเชิง

- *แกนตั้งเป็นมาตรวัดความเจริญรุ่งเรืองของชาวไทยเชื้อสายจีนมีค่า 1-7 โดย 1 หมายถึงมีความเจริญรุ่งเรืองน้อยที่สุด และ 7 หมายถึงมีความเจริญรุ่งเรืองมากที่สุด ซึ่งเป็นการคาดการโดยประมาณ ส่วน แกนนอนแสดงระยะเวลาของคนจีนที่อาศัยในประเทศไทยตามช่วงชีวิตของพวกเขา*

นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนหลายท่านชื่นชมกับลูกหลานชาวไทยภูเขาที่ลงมาจำหน่ายสินค้าบริเวณตลาดไนท์พลาซาและสถานที่ท่องเที่ยวในเชียงใหม่ บุคคลเหล่านี้มีความขยันขันแข็งอดทน โดยศึกษาเล่าเรียนในเวลากลางวัน กลางคืนค้าขาย บุคคลเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรทางศาสนา และหลายฝ่ายเชื่อว่าพวกเขาจะเป็นนักธุรกิจที่มีความสามารถต่อไปในอนาคต เฉกเช่นชาวจีนที่อพยพมาเมืองไทยในอดีต

9. คนในพื้นที่มีทัศนคติที่ดีต่อการทำธุรกิจของชาวไทยเชื้อสายจีนในเชียงใหม่ แตกต่างจากประเทศส่วนใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่คนพื้นเมืองจะแบ่งแยกจากชาวจีนที่ประกอบธุรกิจ อย่างชัดเจน เช่นในอินโดนีเซียและมาเลเซีย อันเป็นผลมาจากนโยบายกลืนกลายตั้งแต่สมัยของจอมพลป.พิบูลสงคราม ที่ทำให้คนจีนกลายเป็นคนไทยโดยการเปลี่ยนชื่อ นามสกุล ขณะเดียวกันสังคมไทยเป็นสังคมที่ใจกว้าง คนไทยจึงยอมรับวัฒนธรรมของชาวจีนได้อย่างง่ายดาย

ซูโจโก เอฟฟาริน(Sujoko Efferin, 2005) ได้ศึกษานักธุรกิจชาวจีนที่มีการแบ่งแยกอย่างชัดเจนกับคนพื้นเมือง โดยไม่สามารถทำตัวกลมกลืนกับชาวพื้นเมืองขณะเดียวกันเขาได้พบว่านัก

PAYAP UNIVERSITY

ธุรกิจเหล่านั้นเอารัดเอาเปรียบต่อคนพื้นเมืองตลอดเวลา ต่างจากผลการศึกษาที่ผู้วิจัยได้ศึกษาชาวไทยเชื้อสายจีนในเชียงใหม่โดยสิ้นเชิง

10. ผลจากการศึกษาดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะสามารถสรุปได้ว่าคุณลักษณะสำคัญที่ทำให้นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเชียงใหม่ประสบความสำเร็จว่ามีอยู่ 5ประการสำคัญคือ

1. ความอดทนต่อความยากลำบาก
2. ความขยันขันแข็ง
3. ความซื่อสัตย์และการมีสัจจะ
4. ความประหยัด มัธยัสถ์ อดออม
5. ไหวพริบ สติปัญญาและความสามารถในการวิเคราะห์เหตุการณ์

นักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในรุ่นแรกๆล้วนเผชิญกับความยากลำบากอย่างแสนสาหัส โดยเฉพาะบุคคลที่อพยพหนีความแร้นแค้นมาจากประเทศจีนซึ่งต้องผจญกับคลื่นลมและความอดอยากจากการรอนแรมในทะเล เมื่อมาอาศัยในประเทศไทยจึงไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก พวกเขาทำงานทุกอย่างเพื่อประทังชีวิต และประหยัดอดออม เพื่อสะสมทุน จนบางครั้งอาจดูเหมือนว่าเป็น "ทาสของเงิน" คือทำงานเพื่อเก็บสะสมเงินโดยไม่เห็นแก่ความยากลำบาก เนื่องจาก การสะสมเงินทุนนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการสร้างฐานะและอนาคต การเรียนรู้จากตัวอย่างที่ดีจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับคนรุ่นหลัง นอกจากนั้นนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนยังมีคุณสมบัติอื่นๆที่เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จดังต่อไปนี้

- ความกล้าได้กล้าเสีย กล้าลงทุนบนพื้นฐานของความเป็นไปได้เวลามีกำไรให้เก็บเพื่อชดเชยกับการขาดทุนที่อาจเกิดได้ในอนาคต
- ความไม่โลภ ไม่ผลีผลาม ค่อยเป็นค่อยไป รอบคอบในการลงทุน ธุรกิจของชาวไทยเชื้อสายจีนในเชียงใหม่จึงมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เริ่มจากเล็กไปหาใหญ่ เฉกเช่นกับชาวจีนทั่วไป นักธุรกิจจำนวนมากเตือนให้ระวังการก่อหนี้ที่จะเป็นภาระผูกพันที่อาจทำให้กิจการไปสู่ความขุ่งยาก เพราะธนาคารหลายแห่งจะทำตัวเป็นเหมือนคนให้ยืมร่มแต่จะเอาร่มคืนตอนฝนตก
- การมองโลกในแง่ดี รู้จักทำให้วิกฤติกลายเป็นโอกาส
- รู้จักใช้คนตามความสามารถ เพราะธุรกิจจะเจริญเติบโตไม่ได้ หากไม่สร้างบุคลากรที่มีความสามารถ
- สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ รู้จักหลีกเลี่ยงและแก้ไขความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในอดีต
- รู้จักบริหารเวลา โดยรู้ว่าเวลาใดเป็นเวลาทำงานหรือพักผ่อน

PAYAP UNIVERSITY

- ไม่เสียเวลากับเรื่องไร้สาระเช่นการนินทาว่าร้ายผู้อื่น การเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องชู้สาว

จากการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่กล่าวมาข้างต้นน่าจะเป็นปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจของคนไทยเชื้อสายจีนประสบความสำเร็จภายในระยะเวลาเพียง 1หรือ 2 ชั่วคนในขณะที่คน พื้นเมืองจำนวนมากไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางฐานะมากนัก หากบุคคลหรือเชื้อชาติใดหากมีคุณสมบัติเช่นที่ได้กล่าวมาข้างต้นก็เชื่อแน่ว่าจะประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจได้อย่างแน่นอน สิ่งที่ได้จากการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ มิน เฉิน(Min Chen, 2004:80-82) ที่กล่าวถึงกลยุทธ์ที่ทำให้คนจีนประสบความสำเร็จว่า คนจีนจะมีความสามารถสูงในการบริหารและเพิ่มค่าเงิน มีความสามารถในการเจรจาต่อรองทางการค้าและผลประโยชน์รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มีอำนาจในท้องถิ่น มีจิตวิญญาณในการลงทุน และที่สำคัญก็คือคนจีนมีวัฒนธรรมที่เอื้ออำนวยต่อความเจริญรุ่งเรืองซึ่งได้แก่ความอดทน ความขยัน ความประหยัด มัธยัสถ์ อดออม ใช้ชีวิตอย่างสมถะ ทำให้สร้างฐานะอย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกับที่ รอนนี่ ชาน (Ronnie Chan) อ้างใน เวลดอนและคณะ(Li, Tsui, Weldon, 2000:327-328) ได้กล่าวว่าคนจีนมีแรงผลักดันของความสำเร็จเนื่องจากต้องเผชิญกับความยากลำบากและอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ไม่แน่นอน ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยคิดว่าความอดทนต่อความยากลำบากเป็นคุณสมบัติที่โดดเด่นที่สุดที่ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนและคนจีนทั่วโลกประสบความสำเร็จ

สิ่งที่ทำให้คนจำนวนมากยังคงยากจนอาจมีสาเหตุมาจากคนเหล่านั้นไม่มีลักษณะที่คนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนมี สาเหตุอื่นอาจมาจากวัฒนธรรม ความเชื่อและค่านิยมทางศาสนาที่สอนให้คนไม่โลภ เน้นการมักน้อย สันโดษ ไม่กระตือรือร้นในการประกอบอาชีพการงาน สภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ การพึ่งพาของคนในครอบครัวหรือญาติพี่น้องสูงทำให้คนจำนวนไม่น้อยเฉื่อยชา ใช้ชีวิตที่ไม่เร่งรีบ การไม่เคยเป็นเมืองขึ้นหรือถูกต่างชาติรังแกมากนักดังเช่นประเทศอื่น ทำให้คนพื้นเมืองใจดี โอบอ้อมอารีซึ่งอาจทำให้เสียเปรียบในการทำธุรกิจ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูสิทธิ์ ชูชาติ (ชูสิทธิ์, 2549: 95) ที่วิจัยเกี่ยวกับพ่อค้าเรือหางแมลงป่องแห่งลุ่มแม่น้ำปิงระหว่างปี พ.ศ. 1839-2504 ว่าปัญหาเรื่องวัฒนธรรมเป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งนอกจากโครงสร้างของระบบการเมืองและเศรษฐกิจที่ทำให้พ่อค้าท้องถิ่นที่เป็นคนไทย พัฒนาตนเองเป็นพ่อค้าที่แท้จริงแยกตัวเองออกจากสังคมชาวนาไม่ได้ ขณะเดียวกันวัฒนธรรมที่เหนียวแน่นในหมู่บ้านทำให้ชาวนาไม่กล้าละทิ้งสังคมชาวนาเข้าสู่เมืองนอกจากนั้นการกำหนดอนาคตของตนเองด้วนบุญและกรรมเก่าทำให้เกิดการท้อแท้ในชีวิต กอรปกับการไม่กล้าเสี่ยงเพราะเกรงความล้มเหลวทำให้คนไทยจำนวนไม่น้อยไม่สามารถแยกตัวออกจากสังคมชาวนาเข้าสู่สังคมเมืองหรือเปลี่ยนสถานภาพจากพ่อค้าท้องถิ่นเป็นพ่อค้าในเมือง

PAYAP UNIVERSITY

จากศึกษาของ สุนทร โคมิน(Kao, 1999:285-286) ที่กล่าวถึงค่านิยมของคนไทยว่ารักความสนุกสนานและบันเทิงเริงรมย์ ไม่เน้นความสำเร็จของงานเท่าใดนัก มีความเป็นตัวตนสูง ชอบรักษาหน้าตา จนบางครั้งมีลักษณะที่ว่าเสียเงินเท่าไรไม่ว่าแต่อย่าเสียหน้าตา ทำให้ใช้จ่ายเงินมากเกินตัวจนเป็นหนี้สิน ดังจะเห็นได้จากงานรื่นเริงตามประเพณีต่างๆ สอดคล้องกับที่ ดร.นิสดารก์ (นิสดารก์, 2545: 93-99) กล่าวถึงข้อด้อยของการบริหารของคนไทยว่ารักในหน้าและศักดิ์ศรีเกินความพอดี มีความมุ่งมั่นในงานน้อย มีระบบเส้นสายมากเกินไป เช่นเดียวกับที่วินิตาและจอห์น เจ ลอว์เล่อร์ (John J. Lawer)(Warner ,2003: 237-244) ได้กล่าวว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้การทำธุรกิจในประเทศไทยให้ประสบความสำเร็จก็คือการมีเครือข่ายและความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ซึ่งหมายถึงระบบเส้นสายนั่นเอง

ผู้วิจัยเห็นว่าสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้คนจำนวนไม่น้อยยากจนและไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ก็คือการพึ่งพิงกับอาชีพเกษตรกรรมที่ไม่สามารถกำหนดราคาผลิตผลของตนเองได้ โดยราคานั้นขึ้นอยู่กับพ่อค้าคนกลางซึ่งก็คือคนไทยเชื้อสายจีนที่ไม่ต้องรับความเสี่ยงเรื่องฝนแล้งน้ำท่วม พายุและต้นทุนทางการผลิตที่สูงขึ้นซึ่งสวนทางกับราคาผลผลิตทางการเกษตรที่นับวันจะมีราคาถูกลง รศ.ดร.ธเนศวร์ เจริญเมือง กล่าวว่า (ธเนศวร์, 2548: 170-171) สิ่งที่ทำให้คนไทยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรก็คือในสมัยโบราณ คนไทยมีเพียง 2 ชนชั้นคือเจ้าที่ดินและไพร่ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ที่มีอาชีพทำไร่ไถนาจึงไม่ถนัดในการประกอบอาชีพอื่นๆ เมื่อคนจีนอพยพมาตอนปลายสมัยอยุธยาจึงเกิดชนชั้นกลางที่ประกอบอาชีพค้าขายเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งนอกจากการค้าแล้ว คนจีนเหล่านี้ยังทำการค้ากับต่างประเทศ โดยบางคนเป็นตัวแทนขุนนางไทยและมีหน้าที่เก็บภาษีอากร อาชีพค้าขายจึงเป็นอาชีพที่คนจีนถนัดทำให้สามารถสร้างฐานะได้อย่างรวดเร็ว ต่างจากคนไทยที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรและรับความเสี่ยงต่อการขาดทุนอยู่ตลอดเวลา ผลที่ได้จากการศึกษาปรากฏอย่างชัดเจนว่าหากจะทำให้คนไทยมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและสามารถพึ่งพาตนเองเฉกเช่นคนไทยเชื้อสายจีนที่ประสบความสำเร็จได้มีอยู่ 2 ทางคือ เปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่เกษตรกรรมที่ต้องพึ่งพิงกับดินฟ้าอากาศและกลไกตลาดซึ่งล้วนอยู่ในมือพ่อค้าคนกลางแทบทั้งสิ้น หรือใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการดำเนินชีวิต ที่ดูจะเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน

ผู้วิจัยขอเสนอแผนภาพแห่งแนวคิด "มีมานะ" ที่ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จในชีวิตแม้พวกเขาจะต้องเผชิญกับความยากลำบากในตอนแรก

PAYAP UNIVERSITY

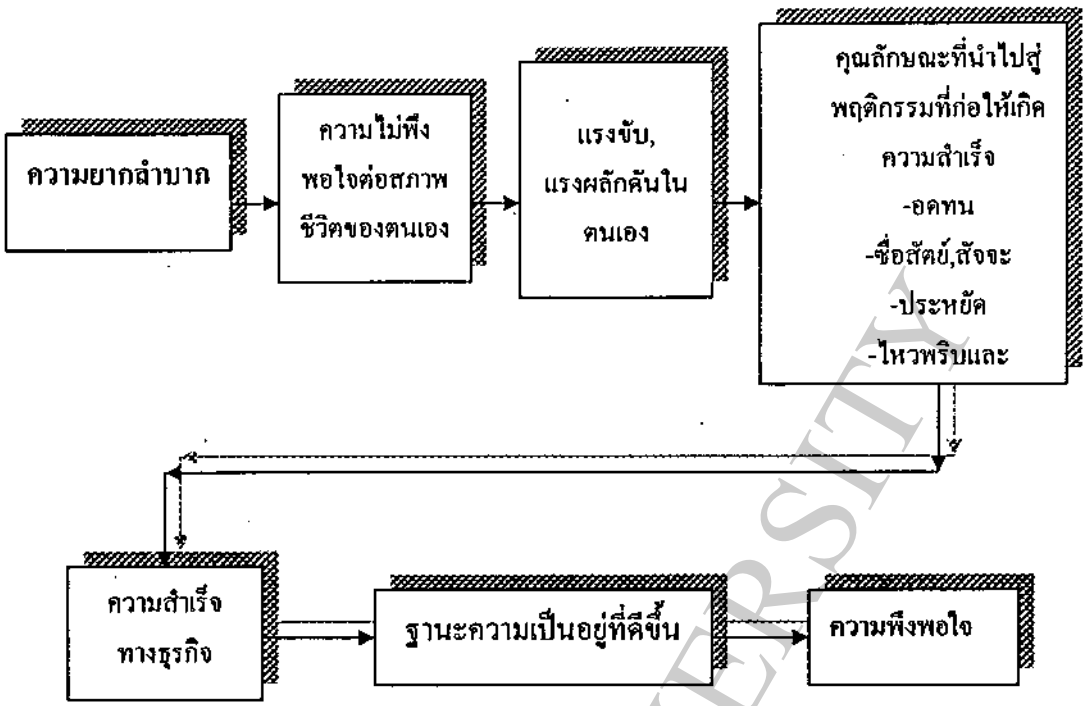

แผนภาพที่ 6-4 แสดงแนวคิด "มีมานะ" ของคนไทยเชื้อสายจีน

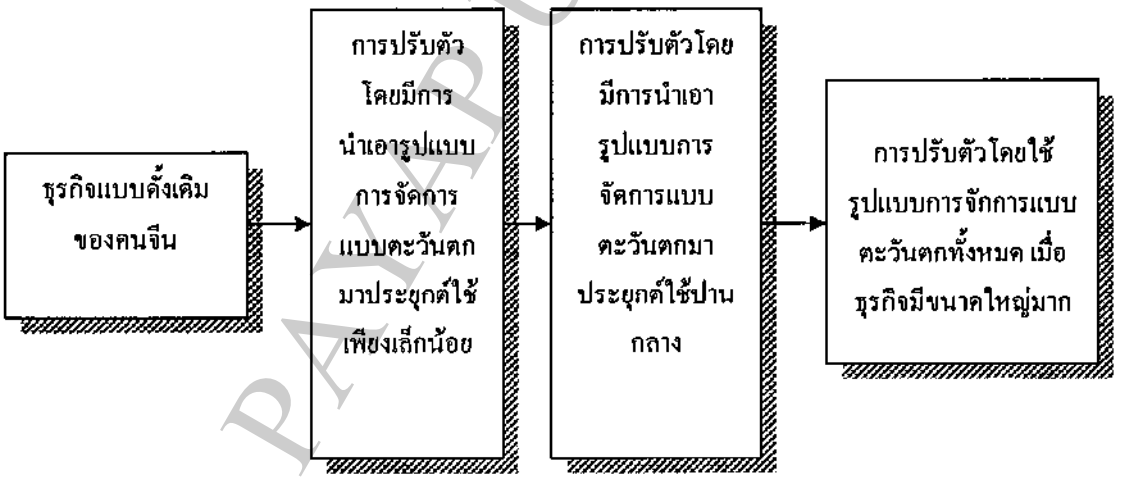

แผนภาพที่ 6-5 แนวโน้มการปรับตัวทางธุรกิจของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดเชียงใหม่

PAYAP UNIVERSITY

3. ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลพอสมควรดังได้กล่าวมาแล้วเบื้องต้น ข้อมูลบางส่วนอาจไม่ใช่ข้อมูลเชิงลึกที่แท้จริงซึ่งอาจทำให้ผลการวิจัยคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงที่เกิดขึ้นก็ได้ อย่างไรก็ตาม หากมีการวิจัยในระยะเวลาต่อไป ผู้วิจัยควรกำหนดขอบเขตของตัวอย่างให้มากกว่านี้ ขณะเดียวกันอาจมีการใช้แบบสอบถามเชิงปริมาณมาช่วยในการเก็บข้อมูลซึ่งจะทำให้เกิดความแม่นยำขึ้น

2. การหาเอกสารที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิเพื่อการอ้างอิงเกี่ยวกับคนจีนและคนไทยเชื้อสายจีนในเชียงใหม่เป็นไปด้วยความยากลำบากเนื่องจากข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ข้อมูลที่ได้จึงมาจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยพายัพ สมาคมจีน และหนังสืองานศพ ซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก ผู้วิจัยหวังว่าในอนาคตอาจมีผู้สนใจที่ศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของคนจีนในเชียงใหม่รวบรวมข้อมูลและจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มมากยิ่งขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าต่อไป

3. การวิจัยครั้งนี้เป็นความพยายามในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนจำนวน30ท่าน ซึ่งอาจไม่ใช่ตัวแทนของชาวไทยเชื้อสายจีนทั้งหมด ประสบการณ์ ที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในอดีตทั้งหมดของท่านเหล่านี้อาจไม่ใช่แนวทางที่สามารถใช้ได้ทั้งหมดสำหรับเหตุการณ์ในอนาคต เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน อดีตจึงเป็นบทเรียนที่สะท้อนถึงปัจจุบันและอาจส่งผลในอนาคต สิ่งมีค่าอย่างยิ่งที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ก็คือทุกสิ่งเป็นอนิจจัง ไม่เที่ยง ไหลเรื่อยไปตามกาลเวลา ดังนั้นทุกท่านควรตั้งอยู่บนความไม่ประมาทและเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับปัญหาในทุกรูปแบบโดยนำเอาหลักการหรือแนวความคิดที่ดีของนักธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนที่ทำให้ประสบความสำเร็จไปประยุกต์ใช้กับตนเองและที่สำคัญคือต้องใช้สติและปัญญาควบคู่กันเสมอ

PAYAP UNIVERSITY